

SİNEMATEK

AS

**AKADEMİK
SİNEMA**

SAYI : 5
KASIM 69

FİYATI
BEŞ
LİRADIR.

SİNEMATEK

ayın raporu

ZAM PROBLEMİNİN GETİRDİĞİ SORUN..

Q ECTİĞİMİZ EKİM AYI İÇİNDE İSTANBUL SİNEMALARI «ZAM» OLAYI İLE ÇALKALANDI DURDU. Öyle ki, sonunda 20 Ekim'de İstanbul sinemaları kapılarını kapatıverdiler. Bu beklenmedik «boykot» türlü şöyleşi ve yazışmalara konu oldu. Herşeyden önce sinemacıların davranışı iyi bir dayanışma örneğiydi ve Türk filimcilerinin bundan bir ders alması gerekiyordu. Oysa Türk filimcileri bu dayanışmaya katılmadıkları gibi hemen «zam»ın karşısına çıktılar. Zam ne demektir? Onların kasalarına su gibi para akıyordu.

Komik ve komik olduğu kadar acı olan bu gerçek Türk Sineması'nın iyiye, doğruya, yararlıya gitmesini isteyenlerin suratında bir tokat gibi patladı. Yerli filimcilerin sözcülüğünü yapan Ümit Utku aynı zamanda altı sinema salonu sahibi olduğu için yapımcı - sinemacı görevlerini beraberce yürütmekteydi ve bu «zam» konusunda en çok konuşan da o oldu. MİLLİYET gazetesine adına yazar arkadaşımız Ali Gevgilili'nin yönettiği bir AÇIK OTURUM'da Ümit Utku tezini savundu : «Şahsen 300 lira ile işe başlayıp bugün 6 sinema sahibi olmuş bir film prodüktörü olarak ben, sinema sahiplerinin zarar ettiklerini kabul edemiyorum.»

SİNEMATEK

Bunu söyleyen Ümit Utku kendi ekonomik koşullarını yabancı film getiricileriyle bir tutuyor ve işin başında yanılıyordu. Ümit Utku imalâtçıydı. Sinemasında oynattığı film kendi filimiydi. İşletmeciydi. İşlettiği film kendi filimiydi. 300 lira ile işe başlayan Ümit Utku sinemacılar gibi sadece «sinemacı hissesi» almakla kalmıyor, imalâtçı kârını, işletmeci kârını ve ayrıca yerli filimlere tanınan «rüşum kârı»nı da alıyor ve tabiatıyla «bol kazanç» sağlayarak altı sinema salonu sahibi oluyordu. Muhakkak ki, bu kadar «bol kazanç» sağlayan Utku ilerde daha bir çok sinema salonlarının sahibi olabilecek gücü elde etmişti. Ancak Ümit Utku bu şekilde konuşurken yerli filimcilerin sadece kendisinden ibaret olmadığını düşünmemişti. Bir taraftan da sinema salonu sahibi olarak Türk Sineması'na yararlı olmanın ayrı bir konu, iyi film yaparak Türk Sineması'na yararlı olmanın da ayrı konu olduğunu bilmesi gerekirdi. Utku Türk Sineması'nın çabuk film çeken yönetmenlerinden biriydi. Bir filimi bazan beş günde tamamladığı bile olmuştu. Bu nedenle yaptığı filimler son derece çırpıştırmaya ve kalitesizdi. Türk Sineması'nın iyiye, doğruya ve yararlıya gitmesine ne gibi bir katkıda bulunmuştu Ümit Utku? Bunun cevabını kendisi veriyordu yine : «Zam istemiyorum...» Zam istememek onu hak etmemek demektir. Bunu samimi olarak itiraf eden Ümit Utku, yine samimi olarak Türk Sineması'na bir katkıda bulunmadığını açıklamıştı. Oysa Utku'nun tam karşısında bir başka yerli filimci Turgut Demirağ vardı ve hiç de Utku gibi düşünmüyordu. Demirağ şimdiye kadar hep büyük yatırımlara, iyi niyetli ataklara katılmıştı. Ve tabii Utku gibi ucuz semt sinemalarından işe başlamadığı, büyük prodüksiyonlara el attığı için hiçbir zaman gelirler giderlerini karşılamamıştı. Zarar ettiğini söyleyen Turgut Demirağ yabancı film getiricileriyle işbirliği yaparak «zam» isteme yoluna gidiyordu.

TURGU
sütü
runlarına
boykotu»
siliyor, b
Ümit Utk
de bir
onun sor
TÜRKİYE
RIYLA
kendiler
ortaya
kanlar
ler. Ekd
lara, in
dayanış
kurallar
çözümle
se, bir
kim «E
ihaneti
yet, ha
olup g
VE İŞT
Kİ, T
LARIY
BİR A
LAR. A
nın ba
şına
mak i
EKON
MELİ

SİNEMATEK

TURGUT DEMİRAĞ — ÜMİT UTKU diyalogları gazete sütunlarında yer alırken Türk Sineması'na, onun sorunlarına hep beraber yine sırt dönülüyordu. Ve «Ekim boykotu» Türk Sineması'nın gerçeklerini yine bir kalemde siliyor, birbirlerine karşı olmakla beraber Turgut Demirağ, Ümit Utku, diğer yerli filimciler ve hattâ filim getiriciler de bir noktada birleşiyorlardı: Türk Sineması'na ve onun sorunlarına hep beraber sırt çevirmek!..

TÜRKİYE'DEKİ TÜM SİNEMA ADAMLARI, YATIRIMLARIYLA KÖŞEBAŞLARINI TUTAN KAPİTAL SAHİPLERİ kendilerini düşünmekteydiler. Bu da başka bir çelişmeyi ortaya getiriyordu. Kendilerini düşünüp, çıkarlarına bakanlar gerçekte hiç mi hiç kendilerini düşünmemekteydiler. Ekonomik kurallara, bilimsel çalışmalara, araştırmalara, incelemelere rağbet göstermeyen bu adamlar «zam» dayanışmasında da aynı hatayı tekrarlamışlardı. Ekonomik kurallar ne şartlar altında olursa olsun bir araya gelerek çözümlenme yoluna gidilmesini emreder. Bu gerçekleşmezse, birkaç kişinin yaptığını başka birkaç kişi bozar. Nitekim «Ekim boykotu»nu yapanlar da bir başka cephenin ihanetiyle karşılaşmışlardır. Ve yapılan dayanışma, iyiniyet, haklı talepler bir anda karşı tarafın diyaloglarıyla yok olup gitmiştir.

VE İŞTE BU DURUM BİR KERE DAHA GÖSTERMEKTEDİR Kİ, TÜRKİYE'DEKİ TÜM SİNEMA ADAMLARI, YATIRIMLARIYLA KÖŞEBAŞLARINI TUTAN KAPİTAL (SAHİPLERİ BİR ARAYA GELİP AYNI SÖZÜ SÖYLEMEK ZORUNDADIRLAR. Aksi halde bugün Turgut N. Demirağ ve arkadaşlarının başına gelenler, yarın Ümit Utku ve arkadaşlarının başına gelecektir. Cephe yapmak, ayrı kalmak, kuyu kazmak iptidaî kavimlerin işidir. 1970 TÜRKİYE'SİNDE HER EKONOMİK PROBLEM BİLİMSEL YOLDAN ÇÖZÜLMELİDİR.

SİNEMATEK

Düzenleyen : Tarık Barutoğlu

YAPIMCILARA 5 SORU

YAPIMCILARA 5 SORU

- 1) PRODÜKTÖRLÜĞE NE ZAMAN VE NASIL BAŞLADINIZ?
- 2) ŞİMDİYE KADAR YAPTIĞINIZ FİLMLER İÇİNDE EN BEĞENDİKLERİNİZ HANGİLERİDİR?
- 3) DAHA İYİ FİLM YAPIMINIZI ENGELLEYEN SEBEPLER NELERDİR?
- 4) DEVLETİN SİNEMAYA YARDIMINI ARZULUYOR MUSUNUZ? SİZCE BU YARDIM NASIL OLMALIDIR?
- 5) BU SEZON ÇEVİRDİĞİNİZ FİLMLER?

Türker İnanoğlu
(Erler film)

1) Prodüktörlüğe 1961 yılında başladım. Ve bu tarihte yaptığım ilk film Hancıdır.

2) Filimlerimi daha ziyade piyasayı nazarı itibare olarak çeviririm. Bunun içinde en beğendiğim filimlerim ticari bakımdan iş yapmış olanlardır. Mesela Hancı, Kadın Berberi, Çöpçatan, Bahriyeli Ahmet gibi.

3) Benim şahsen engelleyici bir sebebim yok.

4) Devletin sinemaya yardımı şarttır. Çünkü, Devletin ilgisizliği filmcülerimizi zor durumlarda bırakmaktadır. Bence, bu yardım, mesleğimiz için zaruri olan teknik araçların ithalinde kolaylık, daha geniş stüdyo imkânları ve ham film tahsisinin arttırılması şeklinde olmalıdır.

5) Bu mevsim için 8'i renkli, 6'sı siyah-beyaz olmak üzere 14 film yaptım. Bunlar daha ziyade komedi ve dram türünde. Aralarında Cilveli Kız, Yusuf ile Zü-

ityha ve Sevn da var. Yaptı başrollerini C Kartal Tibet

Muzaffer Asi;

1) Prodü yılında Günel miyle başladı

2) Şimdi} larım dahür limler içinde Acı Hayat, '

tık Sevmeyi rim, ki, bu nanistan sil palı gişe o} takdir topl

yeceğim'in neyt Arkın paylaşmışla

3) Bu kadaşlan 1 nim daha engelleyen maddi yör sahip olm

4) D her bakır Çünkü, d dar Biz F tumu çok yat kine ten arzu kine ve I lüzumsu;

SINEMATEK

Barutoğlu

İYORU

NE ZAMAN VE NASIL

YAPTIĞINIZ FİLİMLER
EDİKLERİNİZ HANGİLE-

PİMINİZİ ENGELLEYEN
İR?

^YA YARDIMINI ARZU-
SİZCE BU YARDIM NA-

NİĞİNİZ FİLİMLER?

4) Devletin sinemaya
relimi şarttır. Çünkü, Dev-
ir. ilgisizliği filimcilerimizi
r durumlarda bırakmakta-
■ Bence, bu yardım, mes-
aimiz için zaruri olan tek-
[a: açların ithalinde kolay
daha geniş stüdyo im-
r-İarı ve ham film tahsis-
ı arttırılması şeklinde ol-
Şıdır.

a) Bu mevsim için 8'i
ilkli. 6'sı siyah-beyaz ol-
k üzere 14 film yaptım,
şiar daha ziyade komedi
İram türünde. Aralann-
Cilveli Kız, Yusuf ile Zü-

leyha ve Sevmek Güinahmı
da var. Yaptığım filmlerin
başrollerini Cüneyt Arkın ve
Kartal Tibet paylaştılar.

Muzaffer Aslan (Sine film)

1) Prodüktörlüğe 1956
yılında Günah Yolcuları fil-
miyle başladım.

2) Şimdiye kadar, imkân
larım dahilinde yaptığım fi-
limler içinde en çok Ayşecik,
Acı Hayat, Köroğlu ve Ar-
tık Sevmeyeeeğim'i beğeni-
rim, ki, bu sonuncusu Yu-
nanistan sinemalarında ka-
palı gişe oynadı ve büyük
takter topladı. Artık Sevmeyee-
yeceğindin başrollerini Cü-
neyt Arkın ve Türkân Şoray
paylaşmışlardı.

3) Bu hususta diğer ar-
kadaşları bilmem, fakat be-
nim daha iyi film yapımını
engelleyen en önemli sebep
maddi yönden geniş imkâna
sahip olmamamdır.

4) Devletin yardımını
her bakımdan bekliyorum.
Çünkü, devletin şimdiye ka-
dar Biz Filimcilere karşı tu-
tumu çok soğuk ve manevi-
yat kırıcı olmuştur. Devlet-
ten arzu ettiğim yardım, ma-
kine ve teknik araç ithalinin
lüzumsuz ve engelleyici mad-

delerle zorlaştırılmaması, da
ha geniş stüdyo imkânları
sağlanması, ham film ithali-
nin bir kaç karaborsacının
elinden kurtarılması ve mad-
di yönden bizlere destek o-
lunması şeklindedir.

5) Filim yapım şartları-
na bağlı kalarak çalıştım. Ve
dolayısıyla ticari filimler
yaptım. Bu arada Türkân
Şorayla Fosforluğu bitirdim.
Üç renkli filim daha yapma-
ya niyetim var. Şubat ayın-
da da büyük bir ihtimalle
Ayhan Işıkla çalışacağım.

Nevzat Pesen (Pesen film)

1) Prodüktörlükte 12 yıl
İlk bir mazım var. Bu mes-
leğe 1957 yılında «Kızımın
Başına Gelenler» filmiyle a-
tıldım. İkinci filmim ise Sa-
manyoludur.

2) Bu 12 yıllık prodük-
törlük hayatımda sayısını
şimdi hatırlıyamıyacağım ka-
dar çok füm yaptım. Bunla-
rın arasında İkimize Bir
Dünya, Ahtapotun Kolları ve
Kötü Tohum en güzelleriydi.

3) Halkın sanat filmleri-
ni anlamayıp rağbet etmeme
sidir.

4) Devletin filmciliğe
yardım etmesi zaruri ihti-

SİNEMATEK

yaçtır. Ve bu yardım ham film ithali serbestisi, teknik araç ithali serbestisi ve biraz kredi vermek şeklinde olmalıdır.

5) Bu mevsim için muhtelif konularda 3'ü renkli olmak üzere 6 film yaptım. Aynı zamanda sosyal bir konu işleyen ve başrollerinde N. Koçyiğitle - F. Karanfilin yer aldığı İki Günahsız Kız filmini çevirdim.

Berker İnanoğlu (Er film)

1) Prodüktörlüğe 1959 yılında başladım. İlk filmim İçimizden Biri adını taşır.

2) Şimdiye kadar 72 film yaptım. Aralarında, en çok beğendiklerim Acı Tesa-düf ve İnleyen Nağmelerdir.

3) Daha iyi film yapımı-mı engelleyen en önemli sebep fümülerimizin dış piyasalardaki alıcı bulamamasıdır.

4) Filmciliğimizin devlet yardımı olmadan istikrar göstermesi imkânsızdır. Bu devlet yardımı genellikle ham film ithalinde kolaylık, stüdyo yapımı imkânları ve sinema bilet fiyatlarına zam şeklinde olmalıdır.

5) Yaptığım 24 filmde

Türkân Şoray hariç Zeki Müren dahil bütün artistlerle çalıştım. 24 filmin 5'i renkli diğerleri ise siyah-beyazdır. Son filmim inleyen Nağmelerdir.

Şahan Haki (Melek film)

1) Prodüktörlüğüm Kederli Yıllar filmiyle 1954 yılında başladı.

2) 15 yıllık prodüktörlük hayatımda yaptığım filimlerden en beğendiklerim Kederli Yıllar, Lekeli Kadın ve Fundadır.

3) Bu hususta engelleyici sebeplerin başında maddi yetersizlik ve çevrilen filmlerin dış piyasalarda alıcı bulamamasıdır.

4) Devlet yardım elini uzatırsa daha kaliteli ve daha sanat yönü olan filimler yapacağımıza inanıyorum. Bu yardımın en iyi şekli orijinal filimlerin biraz kısılması, ham film tedarikinin kolaylaştırılması ve filmcilerin maddi yönden desteklenmesidir.

5) Üç renkli film çevirdim. Bunlar Sevgili Babam, Sevgili Adam ve Sana Dönmiyeceğimdir, ki, bu so-

nuncusunun bir kân Şoray oyu

Ümit Utku (

1) Sinema; lığım devrinde sonra senaryo hayet 1951 yılı olarak sinemi meye beşladı.

2) 1951y çevirdiğim fi en beğendik! LÜ. Yara ve

3) Daha mı engelleye kın kültür Sc rin dış paz. görmemesid

4) Yard da hüküm = luk ve sonn mesi için, a nununun bi rümasıdır.

5) Bu i film yaptı başı dön m lerle çalış t i m i erden bir Taşidu

Murat Kös

1) Pre mam 1941 yaptığım nahudur.

SİNEMATEK

Türkân Şoray hariç Zeki Müren dahil bütün artistler ile çalıştım. 24 filmin 5'i renk li diğerleri ise siyah-beyazdır. Son filmim İnleyen Nağmelerdir.

Şahan Haki (Melek film)

1) Prodüktörlüğüm Kederli Yıllar filmiyle 1954 yılında başladı.

2) 15 yıllık prodüktörlük hayatımda yaptığım filimlerden en beğendiklerim Kederli Yıllar, Lekeli Kadın ve

I Fundadır.

3) Bu hususta engelleyici sebeplerin başında maddi yetersizlik ve çevrilen filmle rin dış piyasalarda alıcı bulamamasıdır.

4) Devlet yardım elini uzatırsa daha kaliteli ve daha sanat yönü olan filimler yapacağımıza inanıyorum. Bu yardımın en iyi şekli orijinal filimlerin biraz kısılması, ham film tedarikinin kolaylaştırılması ve filmcilerin maddi yönden desteklenmesidir.

5) Üç renkli film çevirdim. Bunlar Sevgili Babam, Sevdiğim Adam ve Sana Dönmiyeceğimdir, ki, bu so

nuncusunun başrolünü Türkân Şoray oynadı.

Ümit Utku (Kervan film)

1) Sinemayla ilgim subaylığım devrinde başladı. Daha sonra senaryo yazarak ve nihayet 1951 yılında prodüktör olarak sinemaya hizmet etmeye beşladı.

2) 1951 yılından bu yana çevirdiğim filimler arasında en beğendiklerim Yaban GÜLÜ, Yara ve Sabır Taşdır.

3) Daha iyi film yapımı mı engelleyen sebepler halkın kültür seviyesi ve filimlerin dış pazarlarda rağbet görmemesidir.

4) Yardım şart. Sinemada hüküm süren başıbozukluk ve sorumsuzluğun önlenmesi için, arzum, sinema kanununun bir an evvel çıkarılmasıdır.

5) Bu mevsim için altı film yaptım. Ve şöhretten başı dönmemiş bütün artistlerle çalıştım. Çevirdiğim filimlerden ikisi İffet ve Sabır Taşdır.

Murat Köseoğlu (Acar Film)

1) Prodüktörlüğe başlamanın 1946 yılına rastlar. İlk yaptığım film «Gençlik Günahıdır».

2) Vallahi, çok film yaptım bunları benim beğenmem mühim değildir. Benim için halkın taktiri önemlidir.

3) Daha iyi film yapımı mı engelleyen sebepler devlet tarafından ilgi ve destek görmememizdir.

4) Emin olun, yılarca sarfettiğimiz gayret devletin yardımını temin için oldu fakat maalesef değil yardımına, en ufak bir ilgisine dahi mazhar olamadık. Yardım olarak istediklerimiz de fazla ca önemli şeyler değil. Hiç olmazsa ham film ve teknik araç ithalini serbest bırak sın.

5) Bu mevsim 5'i renkli olmak üzere 6 film yaptım. Bu filimler Avrupa stüdyolarının son tekniğine uygun olan Acar film laboratuvarında hazırlandı. Kadınlardan T. Şoray, H. Koçyiğit ve S. Özcan'la erkeklerden ise C. Arkin, E. Hun, T. Gürsu ve M. Soyda da çalıştım.

Şeref Gür (Şeref Film)

1) 1965 yılında Ak-Ün şirketiyle ortak yaptığım «Fakri Gencin Romanı» fii miyle prodüktörlüğe başladım.

SİNEMATEK

2) En beğendiğim filimim «Vesikalı Yarım»dir.

3) Beni şahsen engelleyen en önemli sebep maddi yetersizliktir.

4) Devletin yardımı en büyük arzumdur. Devlet sinema kanununu bir an önce çıkarmalıdır. Çünkü,, başka türlü istismarcılığın ve sormsuzluğun sonunun geleceği yok.

5) Bu sezon hazırladığım filimler içinde renkli olan ve başrollerini İ. Günay'la T. Şoray'm paylaştıkları «Seninle Ölmek İstiyorum» var. Ayrıca sansürün müsaadesi olursa «İnce Memed»i de filme alacağım.

Naci Duru (Duru Film)

1) Prodüktörlükte ilk adımımı, 1949 yılında çevirdiğim «Çete» filimi teşkil eder.

2) Yaptığım filimler arasında en beğendiklerim, daha ziyade ticarî bakımdan, «Beyaz Mendil» ve «Malkoçoğlu» filimleridir.

3) Daha iyi ffilim yapımıımı engeleyen en önemli sebep maddi kifayetsizlik'e dayanmaktadır.

4) Devletin bize karşı tu-

tumu maalesef çok soğuk. Düşünün ki, sanayi dallarından en sonuncularına yardım eden devlet listede beşinci sırayı teşkil eden filmciliğe uzak kalmaktadır.

5) Yeni filimlerimiz arasında «Malkoçoğlu», «Demirhane Müdürü» ve renkli olarak tekrar çekilen «Beyaz Mendil» yer almaktadır.

Turgut Demirağ (And Film)

1) Daha önce rejisör olarak çalıştığım için ilk yaptığım film «Bir Dağ Masalı»'dır.

2) Filimlerim arasında en beğendiklerim «Ayrı Dünyalar» ve «Bir Dağ Masalı»'dır.

3) Daha iyi film yapımıımı engelleyen en önemli sebep halkın kültür durumudur.

4) Devletin sinemaya yardımının en iyi yolu, sinemacıları destekleyen çeşitli kanunlar çıkarmasıdır. Ve devletin böyle isabetli bir kararını bütün kalbimle arzuluyorum.

5) Önümüzdeki sezon için hazırladığım filimler arasında siyah-beyaz olan «Ayrı Dünyalar» da var.

hayri caner

tamu maalesef çok soğuk. Düşünün ki, sanayi dallarının en sonuncularına yardım eden devlet listede beşme: sırayı teşkil eden filim- itülge uzak kalmaktadır.

5) Yeni filimlerimiz arasında. «Malkoçoğlu», «Demir- fende Müdürü» ve renkli ola- rak tekrar çekilen «Beyaz Mendil» yer almaktadır.

Turgut Bemirağ (And Film)

1) Daha önce rejisör ola- rak çalıştığım için ük yaptı- ğım filim «Bir Dağ Masalı»’ lir.

2) Dilimlerim arasında sn beğendiklerim «Ayrı Dün- yalar» ve «Bir Dağ Masalı»’ lir.

3) Daha iyi filim yapımı- su engelleyen en önemli se- :ep halkın kültür durumu- hır.

4) Devletin s i n e m a y a fardımının en iyi yolu, sine- macıları destekleyen çeşitli tamınlar çıkarmasıdır. Ve ievletin böyle isabetli bir ka- rarmı bütün kalbimle arzu- luyorum.

5) Önümüzdeki sezon i- ğin hazırladığım filimler ara- rında siyah-beyaz olan «Ayrı >ünyalar» da var.

hayri caner

görüntü

BİR YAZININ TEPKİLERİ

KADEMİK SİNEMA'NIN «EKİM SAYI- AM SUNDAKİ «GÖRÜNTÜ»DE SÖZ KONU- SU ETTİĞİM «MİLLİ GÜÇ» SİNEMA ÇEVRE- SİNDE TEPKİLERLE KARŞILANDI. ÖZEL- LİKLE AS'ÇILAR ARASINDA BİLE HOŞ KAR- ŞILANMAYAN BU YAZI BENİ KİŞİSEL GÖ- RÜŞLERİMLE BAŞBAŞA BIRAKIVERDİ BİR ANDA...

BİR DÜŞÜNCENİN GELİŞMESİ İÇİN GEREKLİ OLAN, herşeyden önce o düşünce- ye katılanların artmasıdır. Oysa benim gibi düşünmeyenlerin şu sıralarda belirgin bir sayıda ortaya çıkması bundan böyle kişisel görüşmelerimi savunmada tek başıma kala- cağımı gösterir. Ya da bir süre sonra «millî güç» düşüncesinin bilimsel bir yoldan çö-

SİNEMATEK

zümelenmesi mümkün olursa, «nüans» farklarına rağmen bu cephenin savunucuları artar, büyürler ve gerekli birleşim olur. Benim ortaya attığım düşüncenin ana kökü de Türk Sineması'nın içinde bir birleşmenin ortaya gelmesidir. Tabii bu düşünce emekçiler için olanaktır. Yoksa patronların böyle bir birleşmeye katılması beklenemez. Çünkü Türk Sineması'nda patronun düşünen adam olduğu görülüşü değildir. Başka bir deyimle patronlar «etkilenen adam» olmak yüzünden «düşünen adam» olma fırsatını kaçırmışlardır. Ben Türk Sineması'ndaki ön yaratıcının «düşünen adam» olmasını her zaman istemişimdir. Baş yaratıcı yönetmenin böyle bir patrona gereksinmesi vardır. Ancak patron çevresindeki sinema olaylarından etkilenme eğiliminde olunca bütün düşünme olanakları ortadan kalkmaktadır.

PATRON'un ETKİLENDİĞİ OLAY NEDİR?

Sinema herşeyden önce ticarî bir olaydır. Bu yönden tüm patronları ticarî kaygılarından dolayı suçlamak en büyük namussuzluktur. Ama patronların «ticarî olayı» ekonomik koşulların dışında ve bilimsel olmadan gerçekleştirme çabalarına koyulacak kelime daha bulunamamıştır. Ya da bu anlama yüzde doksan dokuz yaklaşan binlerce kelimeyi ardı ardına burada sıralamak mümkündür. DURUM BÖYLE OLUNCA BİRLEŞME'nin patronsuz olması gerekir. Emekçiler patrona karşı birleşecekler ve patronu «GERÇEK PATRON» olmağa zorlayacaklardır. Onun bilimsel yoldan «ticarî olayı» gerçekleştirmesini sağlayacaklardır. Bu da hem patrona yardım, hem de Türk Sineması'nın kur-

SINEMATEK

Smkün olursa, «nüans» fark-
bu cephenin savunucuları ar-
re cerekli birleşim olur. Be-
g~ düşüncenin ana kökü de
'trisinde bir birleşmenin
", Tabii bu düşünce emek-
li, r. Yoksa patronların böy-
eye katılması beklenemez,
neması'nda patronun düşü-
ş-u görülmüş değildir. Başka
ronlar «etkilenen adam» ol-
tdüşünen adam» olma fırsatı
r. Ben Türk Sineması'nda-
ı «düşünen adam» olmasını
simdir. Baş yaratıcı yönet-
oatrona gereksinmesi var-
cı çevresindeki sinema olay-
r>e eğiliminde olunca bütün
ları ortadan kalkmaktadır.
~<İLENDİĞİ OLAY NEDİR?
İn önce ticarî bir olaydır.
>atronları ticarî kaygılarının
sak en büyük namussuzluk-
arın «ticarî olayı» ekono-
sında ve bilimsel olmadan
balarına koyulacak kelime
şiiir. Ya da bu anlama yüz-
yaklaşan binlerce kelime-
ada sıralamak mümkün-
£ OLUNCA BİRLEŞME'nin
gerekir. Emekçiler pat-
cekler ve patronu «GER-
r. ağa zorlayacaklardır. O-
■1 «ticarî olayı» gerçekle-
iklardır. Bu da hem pat-
3e Türk Sineması'nın kur-

tuluşu için gerekli olan bir «umud yolu»-
dur.

«MİLLÎ GÜÇ »de bir METİN ERKSAN'-
ın bir ARAM GÜLYÜZ'le yanyana olmasını
açıklayabildik mi şimdi? Ya da bir Osman
F. Seden'in veya bir Memduh Ün'ün neden
«millî güç»e katılamıyacakları ortaya çıktı
mı? Seden, Ün veya Saner patronlardır.
Patronu patronun karşısına çıkarmak ola-
nak dışı bir nendir.

Ama «Millî Güç»de «nüans» ayrılıkları
olur, dedik. Benim 15 kişilik yönetmen
kadrosuna, hiçbir zaman hiçbir birleşmeye
katılmayan, basına sert bir yüz gösteren Lüt-
fü Akad belki katılabilir. Ya da patronluğu
yanında sinema bilincine sahip olan Seden,
Ün kendilerine yararı olacağına inandıkları
«Millî Güç»e yardım etmeği görev sayabilir-
ler.

BÜTÜN BUNLARIN YANINDA, ESAS OLAN
VE GERÇEKLEŞMESİ GEREKEN EMEKÇİ Sİ-
NEMACILARIN BİR ARAYA GELİP TÜRK
SİNEMASI'NIN KURTULUŞ SAVAŞINA KA-
TILMALARIDIR...

HEYHAT I.. Türk Sineması'nın kurtuluşunu
«sanat» filimi ne, ya da hemen gerçekleşme-
si çok güç 4/4'lük filimlere bağlayanlar bi-
zim düşüncemize katılamazlar. Onlar zaten
Türkiye'de doğduklarını, Türkiye'de yaşa-
dıklarını, Türkiye'de eğitildiklerini unutmuş,
ütopya denizinin mavi sularında sırt üstü
yatmış kişilerdir. (Ben onların batacakları
günü beklemiyorum¹...)

SİNEMATEK

«nüans» fark-
sunucuları ar-
îm olur. Be-
ana kökü de
birleşmenin
şünce emek-
onların böy-
beklenemez.
onun düşü-
iildir. Başka
adam» ol-
olma fırsatı
oeması'nda-
» olmasını
atıcı yönet-
imesi var-
ıcına olay-
lıca bütün
■(maktadır.
<Y NEDİR?

olaydır,
aygıların-
ussuzluk-
ekono-
olmadan
k kelime
ama yüz-
kelime-
^ümkün-
iME'nin
er pat-
«GER-
rdır. O-
rçekleş-
em pat-
n kur-

tuluşu için gerekli olan bir «umud yol-
dur.

«MİLLÎ GÜÇ»de bir METİN ERKSAN'-
ın bir ARAM GÜLYÜZ'le yanyana olmasını
açıklayabildik mi şimdi? Ya da bir Osman
F. Seden'in veya bir Memduh Ün'ün neden
«millî güç»e katılamıyacakları ortaya çıktı
mı? Seden, Ün veya Saner patronlardır.
Patronu patronun karşısına çıkarmak ola-
nak dışı bir nendir.

Ama «Millî Güç»de «nüans» ayrılıkları
olur, dedik. Benim 15 kişilik yönetmen
kadrosuna, hiçbir zaman hiçbir birleşmeye
katılmayan, basına sert bir yüz gösteren Lüt-
fü Akad belki katılabilir. Ya da patronluğu
yanında sinema bilincine sahip olan Seden,
Ün kendilerine yararı olacağına inandıkları
«Millî Güç»e yardım etmeği görev sayabilir-
ler.

BÜTÜN BUNLARIN YANINDA, ESAS OLAN
VE GERÇEKLEŞMESİ GEREKEN EMEKÇİ Sİ-
NEMACILARIN BİR ARAYA GELİP TÜRK
SİNEMASI'NIN KURTULUŞ SAVAŞINA KA-
TILMALARIDIR...

HEYHAT!.. Türk Sineması'nın kurtuluşunu
«sanat» filimine, ya da hemen gerçekleşme-
si çok güç 4/4'lük filimlere bağlayanlar bi-
zim düşüncemize katılamazlar. Onlar zaten
Türkiye'de doğduklarını, Türkiye'de yaşa-
dıklarını, Türkiye'de eğitildiklerini unutmuş,
ütopya denizinin mavi sularında sırt üstü
yatmış kişilerdir. (Ben onların batacakları
günü beklemiyorum!..)

SİNEMATEK

genç oyuncular

TUGAY TOKSÖZ

B i y o g r a f i :

17 Mart 1940 da İstanbul - Moda'da doğdu. Annesinin adı Vahide, babasının adı Recai'dir. Bahariye İlkokulu, Yeldeğirmeni III. Ortaokulu ve Beyoğlu Ticaret Lisesi'nde okudu. İ.T.İ. Akademisine girdi fakat 3. sınıftan ayrıldı. 3 sene genç, 1 sene yıldız, 3 sene A takımlarında olmak üzere 7 sene Fenerbahçe basketbol takımında oynadı. 1959 yılında genç milli basketbol takımında yer aldı. 1961 - 1966 yıllarında AİD teşkilâtında tevzi uzmanı olarak çalıştı. 1965 yılında SES Dergisi artist yarışmasında 2. seçildi ve şimdiye kadar 21'inde ikinci rol 23'ünde başrol olmak üzere 44 filim çevirdi. 1963'de evlendi, 4,5 yaşında bir kızı vardır. Boy 1,82, kilo 80, koyu elâ gözlü kumral saçlıdır.

Sinema Hakkındaki Düşünceleri :

«Türk Sinemasının bugünkü ortamını beğenmek söz konusu olamaz elbette. Ama beğenmemek de onun sorunlarını görmezliğe gelmek olur. Çünkü Türk Sinemasının bulunduğu çizgi sanatçıların güçlülüğü-güçsüzlüğü nedenlerinin sonucu değil Türkiye'nin genel ekonomik ve kültürel şartlarının sonucudur. Ama sinemamızın geleceğinden ümitli olduğumu belirtmek isterim...»

»Sorunlarını çözümleyememiş bir sinemanın mensubu olmam nedeniyle Avrupa-Amerika sineması hakkında konuşmak istemiyorum. Ancak yapıtlarından etkilendiğim ve oyun güçlerini takdir ettiğim yönetmen ve oyuncular şunlardır: A. Hitchcock, O. Welles, A. Quinn, M. Cliff, M. Brando...

SİNEMATEK

cular

söz

pa'da doğdu.
adı Recai'-
fieni III. Or-
nde okudu,
sınıftan ay-
sene A ta-
enerbahçe
■59 yılında
yer aldı,
unda tevzi
SES Der-
i ve şim-
*de başrol
î3 de ev-
foy 1,82,
«fidir.

pz elbette,
^ıkü Türk
neden^
itrinin so-
pnek iste-

piyle Av-
►tpit]anrr
Ş"uncular
do...

SİNEMATEK

Tugay Toksöz'ün oynadığı başlıca filimler şunlardır :

1965 : HOROZ NURİ/ H. Saner/ V. Öz, M. Sürer, E. Büyükburç/ Saner F.

1966 : SENİ BEKLEYECEĞİM/ E. Eğilmez/ F. Girik, S. Aışık, N. Aydan/ Arzu F.

DENİZCİLER GELİYOR/ F. Tuna/ H. Koçyiğit, E. Bora, S. Turan/ Arzu F.

BİR MİLLET UYANIYOR/ E. Eğilmez/ K. Tibet, E. Taş, H. Harnza-oğlu/ Arzu F.

SİYAHLI KADIN/ S. Duru/ H. Koçyiğit S. Turan, N. Çağlar/ Duru F.

1967 : SİLAHLARI ELLERİNDE ÖLDÜLER/ F. Tuna/ F. Hakan, E. Bora, H. Darcen/ Arzu F.

ALİYİ GÖRDÜM ALİYİ/ Ü. Utku/ Z. Varışlı, S. Pekin, M. Nur/ Kervan F.

VAHŞİ ÖLÜM/ V. Akbaşı/ S. Göksel, E. Püsküllü/ Alp F.

DEVLERİN İNTİKAMI/ F. Tuna/ F. Hakan, Z. Aksu, T. Gürsu/ And F.

AYRILSAK DA BERABERİZ/ M. Aslan/ T. Şoray, E. Hun/ Sine F.

YARIN ÇOK GEÇ OLACAK/ M. Dinler/ E. Hun, S. Alkor, S. Güvenirgil/ Kemal F.

1968 : İSTANBUL'U SEVMİYORUM/ Ü. Erakalın/ B. Doruk, M. Soydan, N. Güvenç/ Duygu F.

PAYDOS/ Ü. Erakalın/ S. Aışık, G. Güzey, S. Gül/ Hisar F.

ÇATALLI KÖY/ Ü. Erakalın/ Z. Aksu, A. Rona, S. Gül/ Ülkü F.

EZO GELİN/ O. Elmas/ F. Girik, C. Er, A. Kaptan/ Uğur F.

İFTİRA/ Ü. Utku/ S. Alkor, Ö. Somer, M. Tema/ Demir F.

YEDİ KÖYÜN ZEYNEBİ/ K. Kan/ N. Şoray, K. Savun, D. Devrim/ Topkapı F.

1969 : AZİZE/ K. Kan/ N. Şoray, K. Savun, Ö. Bilge/ Topkapı F.

BU NE BİÇİM HAYAT/ Y. Figenli/ S. Özcan, Y. Sezgin. B. Tamer/ Topkapı F.

ANA MEZARI/ Ü. Utku/ Z. Aksu, M. Tema, M. Nur/ Demir F.

GARİBİN MEZARINI TAŞTAN OYUN/ K. Kan/ N. Şoray, M. Mete, Z. Tüney/ Atlantik F.

SÖYLEYİN ANAMA AĞLAMASIN/ Y. Figenli/ N. Şoray, M. Mete, H. Sirer/ Atlantik F.

GEL DESEN GELEMEM Kİ/ S. Gültekin/ G. Yazar, T. özatay, D. Devrim/ Hisar F.

ALLI GELİN/ O. Elmas/ N. Şoray, E. Taş, C. Er/ Erciyes F.

BOŞ BEŞİK/ O. Elmas/ F. Girik, A. Kaptan, S. Nur/ Uğur F.

KANLI SEVDA/ Y. Figenli/ N. Göncü, E. Taş, M. Alpaslan/ Aksel F.

KORKUNÇ TAKİP/ Y. Figenli/ Z. Aksu, T. özatay, H. Kıvanç/ Aksel F.

KANLI ŞAFAK/ B. Olgaç/ S. Özcan, D. Karahan/ Mete F.

SİNEMADA DEVLET YARDIMI

rT* AKVİMEE

x TÜRKİYE

CEREYAN ET,

5. sinema

2. 1969 gi

nan DEVLET

SİY. YONET

men Türki f

sar c.e. s ir>

şs: »—3/an <

oe ' 500 .00C

1. -m i i

geç* ğ'-iz E

çalışma dön.

du :

« E _ç-i ne k î

• ic-s-c, s ir>

'c: siraayar

- : T-stır.

~ı; s J ym<

Bugün art

cn>>seie>rie

3'-as;ñ

C,e . mu

—<tarda

i t* 3 r ad a

: - anJ

< -Z.' ♦

SİNEMATEK

ayın olayı

SİNEMADA DEVLET YARDIMI

nn AKVİMLER 3 OCAK 1969 TARİHİNİ GÖSTERİRKEN
TÜRKİYE'DE TARİHİNİN EN BÜYÜK SİNEMA OLAYI
CEREYAN ETMEKTEYDİ. Evet, bunca yıldır DEVLET BA-
BA'nın sinema sorununa karşı ilgisizliği artık önleniyor ve
3.1. 1969 gün ve 13091 sayılı Resmî Gazete'de yayınla-
nan DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ FİLM AR-
IŞ V YÖNETMELİĞİ'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte res-
e* Türk Sineması'na ilk yardım yapılmış oluyordu. Bun-
cın önce sinema sorunu için bütçeden hiçbir maddî olanak
sılamayan devlet bu kez, 1969'da 1.500.000 lira ve 1970'
oe 1500.000 lira olmak üzere ayrıca FİLM ARŞİVİ'ne tam
3 trilyon liralık bir ödenek de ayırmış bulunuyordu. Ve
seçtiğimiz Ekim ayı içinde DEVLET FİLM ARŞİVİ birinci
çalışma dönemine başlarken programını halka duyuruyor-
du :

5-güne kadar yapılmış sinemayla ilgili bütün yayınlarda
»bancı sinema örnek verilmiş ve bu örnekler (% 80'i hak-
cılmayarak) aşılmayacak birer sanat abidesi olarak ta-
vartakıştır. Yabancılardan tercüme edilmiş, toplum yapı-
mıza uymayan fikirlerle Türk seyircisi şartlandırılmıştır.
Suçun artık gazeteler, mecmualar, kitaplar uydurma ter-
li—elerle ya da aşırma sözlerle doldurulamıyor. Çünkü ko-
anlaşılmış gerçekler açığa çıkmıştır.

S . e umuyoruz ki yerli ve yabancı sinema ürünlerini bol
-il...arda ve her çeşidini yanyana gösterirsek, yeni kuşak-
la- arada o kadar da aşılmayacak büyük bir yolun olma-
dişini * - anlayacaklardır. Geleceğin sinemacısı ise her türlü
yö- •ib-a-cı etkilerden kurtulup, ister yerli, ister yabancı ol-

iyükburç/ Saner F.
Alışık, N. Aydan/

E. Bora, S. Turan/

E. Taş, H. Hamza-

<. Çağlar/ Duru F.
Hakan, E. Bora,

Pekin, M. Nur/

Alp F.

İ. Gürsu/ And F.
Hun/ Sine F.
Alkor, S. Gü-

* M. Soydan,

kar F.

kl/ Ülkü F.

Uğur F.

ifcır F.

fc. D. Devrim/

* F.

®. B. Tamer/

Demir F.

®sy, M. Me-

M. Mete,

özetay, D.

L F.

! F.

Akşel F.

-ranç/ Ak-

SİNEMATEK

sun gerçek sinema sanatının değerini anlayabilecek ve sinemasını yaşadığı ülkenin şartlarına uygun, yararlı ve insanın anlayabileceği bir biçimde yapacaktır.

Bütün bu meseleler anlaşıldıktan sonra ns her eline 8/mm kamera alan sinema yapmaya kalkışacak ne de sinema yapacak olanlar Türkiye'de kendi meselelerini bir yana atıp, evrensellik fikriyle başkalarının dertlerini savunan konularla uğraşacaklardır.

Biz filim arşivinin hareket eden her noktasını Türk insanının eğitimi, Türk sinemasının gelişmesi için çalıştırmaya uğraşacağız. Bugüne kadar yaptığımız işler bu sözlerimizin garantisidir.»

ONALTI SAYFALIK küçük ve itina ile hazırlanmış basın kitabında Filim Arşivi'nin özetlediği ön deyişde «Türk insanının eğitimi, Türk sinemasının gelişmesi için» sözcüğü bugüne kadar hiçbir kuruluş, hiçbir gurup, hiçbir çevre tarafından hiçbir şekilde desteklenmeyen Türk Sineması için büyük önem taşımaktaydı. Ve hemen şunu eklemek gerekir ki, Türk Sineması'nın bütün kişileriyle bu kuruluşu desteklemeleri, ona yardımcı olmaları büyük bir zorunluluktur. Bunu yapmayan tarih karşısında bir sinema adamı olarak affedilmez biçimde suçlu sayılırdı.

TÜRK FİLM ARŞİVİ VE DEVLET «Arşiv basın kitabından alınmıştır»

TÜRK FİLM ARŞİVİ 1968 yazında o güne kadar yapmış olduğu bütün çalışmaları Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Müdürlüğü'ne açıklayarak Akademinin Devlet'e bağlı bir film arşivi kurmasını teklif etti. O zaman Akademi Müdürü olan Sayın Prof. Hüseyin Gezer büyük ilgi göstererek olayı Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Temsilciler Kurulu'na götürdü ve Temsilciler Kurulu da teklifi benimseyerek BİR DEVLET FİLM ARŞİVİ yönetmeliğin hazırlayıp Bakanlığın onayına sundu. Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile yönetmelik 3/1/1969 tarihli Resmi Gazete'de yayınlandı ve böylece ilk TÜRK DEVLET FİLM ARŞİVİ kurulmuş oldu.

SİNEMATEK

Uyabilecek ve si'
un, yararlı ve in-
letir.

İ her eline 8/mm
ne de sinema ya-
ni bir yana atıp,
■ savunan konu-

asını Türk insa-
 için çalıştırma-
 işler bu sözleri-

zırlanmış basın
»işde «Türk in-
 için» sözcüğü
», hiçbir çevre
"ürk Sineması
şunu eklemek
fle bu kuruîu-
^ük bir zorun-
sinema ada-

3Lıgılı bütün ça-
rıklayarak Aka-
O zaman Aka-
östererek olayı
riü ve Tems.1-
ARŞİVİ yönet-
Bakanlığı'nın
ni ve böylece

YAPILMAKTA VE YAPILACAK OLANLAR

■B) Elimlik her türlü uygun şartı sağlayan klima tesisli koruma odaları, litsarutuarlar, küçük ve büyük gösteri salonları, arşivin bütün ihtiyacını »-ar»; ayacak film yapım stüdyoları, zengin kitaplığı, sergi salonlarıyla d-r.yanın en modern film arşivi ünitesi yakın bir gelecekte kurulacaktır. 3a-—dirlik Bakanlığı tarafından halen proje çalışmaları yapılmaktadır, L :;:1 sonunda inşaatla başlanıp 1971 yılında bütünüyle hizmete girecektir.

0 Devamlı gösteri yapan bir sanat sineması sinemaseverlere açık gösteri-
ler yaparak sinema kültürünün gelişmesini sağlayacaktır.

0 S :Tü kültürünü yurt çapına yaymak amacı ile 16 mm. film servisi

kararak

çeşitli

banc

—Deri sağlanacak, böylece yaygın bir sinema eğitimi yapılacaktır.

Film

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

Ö T -■ Arşivi çok sayıda yayan yapmayı da amaç edinmiştir. Yerli ve ya-
ravy: yönetmenler ve eserleri üzerine incelemeler, film senaryoları,
nema tarihi, sinema tekniği, sinema sosyolojisi ve ekonomisi alanla
-- -ta bilimsel araştırma kitaptan yayınlayarak yurdumuzda büyük öl-
-eksikliği duyulan sinema kitaplığının zenginleşmesini sağlayacaK-

● Sinemanın her dalında araştırma, inceleme yapmak isteyenler için
Film Arşivi bir merkez olup, burada bu kişilere her türlü imkân ha-
zırlanmış olacaktır. Bir film üzerine araştırma yapmak isteyen kişi o
filmi arşivden çıkıp hemen orada montaj masasına takıp lân plân
inceleyebilecek, sinema tarihi üzerine araştırma yapmak isteyen kişi
ber türlü dokümandan kolaylıkla yararlanabilecek, herhangi bir yönet-
men üzerine araştırma yapmak isteyen kişi o yönetmeni bütün yönle-
riyle Film Arşivi'nde bulabileceklerdir.

● Yurdumuzda sinema sanatını geliştirmek amacıyla kısa ve uzun met-
rajlı, belgesel ve konulu filimler üzerine yarışmalar düzenlenerek sine-
manın bütün dallarında teşvik ödülleri verilecektir.

● Film Arşivi sinemayla ilgili konularda seminerler ve kurslar düzenle-
yecektir. Bu konularla ilgilenenler bilmedikleri birçok şeyi bu seminer
te kurslarda öğrenebileceklerdir.

SİNEMATEK

ayın kişisi

SAMİ ŞEKEROĞLU

TÜRKİYE'DE DEVLETİN SİNEMAYA İLK OLARAK YARDIMIN! SAĞLAYAN VE TÜRKİYE'DE İLK FİLM ARŞİVİ'nin kuruluşunda en büyük payı olan Sami Şekeroğlu 1937 yılında Elâzığ'da doğdu. İlk öğrenimini Elâzığ'da, orta öğrenimini Ankara ve Elâzığ'da tamamladıktan sonra Devlet Güze) Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'ne girdi. 1962 yılında Türkiye'nin ilk sinema kulübü olan Ku-

lup Sinema
Kulüp Sin
Yödek Sul
rak Devlet
Şekeroğlu
lü ve inat
rak daha
Sami Şeke
şivi'nin d
tadır :
«1962 yılı
sinema k
Bunun içi
lerinden i
rü Sayın
ları koruy
bulabilir
başından
ledim. O
lira isted
kadeşlar
ladık. Bi
meli bir
Karşı gel
dar getir
hü hergü
kilde çal
dan beri
yor. Hep
Bizim öz
bul etme
zaman s
arşivcile
Bütün b
daşımın
Türk Si

SİNEMATEK

İL U

K OLARAK
İLK FİLİM
îami Şeker-
inim'Elâzığ'-
amladıktan
Bötümü'ne
JO olan Ku-

Kulüp Sinema 7'yi kurdu. Film adlı dergi çıkardı. Daha sonra

Kulüp Sinema **T**yi Türk Film Arşivi haline getirdi. Yedek Subaylık Görevini 1969 sonbaharında tamamlayarak Devlet Filim Arşivi Müdürlüğü görevine dönen genç Şekeroğlu bundan böyle sekiz yıldan beri sürdürdüğü güçlü ve inatçı çalışmalarının karşılığını görmüş bir kişi olarak daha da yararlı olacaktır.

Sami Şekeroğlu Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Filim Arşivi'nin doğuş öyküsünü kendi ağzından şöyle anlatmaktadır :

«1962 yılında Selâhattin Gerçek adındaki arkadaşım ile bir sinema kulübü (Kulüp Sinema 7) kurmaya karar verdik. **Bamızın** için önce bir merkez gerekiyordu. Akademi yetkililerinden istedik, razı olmadılar. Zamanın Akademi Müdürü Sayın Asım Mutlu idi. Gençlere çok önem veren ve onları koruyan kültürlü bir kişidir. «Araştırın bakalım, bir yer **kalabilir** miyiz», dedi. Akademi koridorlarından birinin başından 2,5 metre kesmeyi düşündüm. Selâhattin'e söyledim. O da uygun buldu. Bir marangozla konuştuk, 95 **Bra istedi**. İkimizin parasını birleştirdik, 45 lira oldu. Arkadaşlardan ikişer buçuk lira toplayarak bu parayı tamamladık. Bir pazar günü bugünkü Devlet Filim Arşivi'nin temdi bir «gecekondu» olarak atıldı.

Karşı gelenler oldu, destekleyenler oldu. Ama bugüne kadar getirebildik. Sekiz yıldan beri Cumartesi ve Pazar dahil hergün ortalama 18-20 saat çalıştım vd" ftllâ aynı şekilde çalışıyorum. 9 arkadaşım var. Bunların içinde 6 yıldan beri benimle çalışanlarla bir yıllık yeniler de bulunur. Hepsi de açılmayan kapıları zorlayan, sarsan kişilerdir. **Kzım** özeliğimizdir bu. «Olmaz», «Yapamayız» sözlerini kaime etmeyiz. Hele, «Şunu, bunu yapacağız» sözlerini hiç bir aman söyleme taraftarı olmadık. Türkiye'ye gelen yabancı arşivciler yaptıklarımız karşısında dehşete düşmüşlerdir, **mutün** bu işlerin başarılmasında benimle çalışan 9 arkadaşımın, Akademi Müdürü Sayın Hüseyin Gezer'in ve Türk Sineması mensuplarının büyük payı vardır.»

SİNEMATEK

I' STANBU L'D A 1969 — 1970 MEVSİMİ FİLİMLERİ (2)

İYABANCI FİLİMLER

7. Hafta: (6 Ekim)

- 28) ÂSİ RUHLAR / TVVİSTED NERVE / Yön: Roy Boulting / Oy: Hyvvell Bennett, Hayley Mills, Billie Whitelaw, Phyllis Calvert, Frank Finlay, Barry Poster, Salmaan Peer / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get: Sunar Film / (DÜNYA, Harbiye AS'da).
- 29) CEHENNEMDE FIRTINA / VIVO PER LA TUA MORTE / Yön: Alex Burks / Oy: Steve Reeves, VVayde Preston, Dick Palmer, Lee Burton, Rosalba Nerl, Silvana Venturelli / R. bir İtalyan filmi (1968) / Get: Nazar Film / (Kadıköy CEP'de),
- 30) DİŞİ AKREP / SOME GIRLS DO / Yön.: Ralph Thomas / Oy.: Richard Johnson, Daiiah Lavl, Beba Loncar, Robert Morley, James Villiers, Venessa Hovvard, Maurlce Denham / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Konak Film / ATLAS, KRİSTAL, ÂYDIN'da).
- 31) İTALYAN USULÜ HAYÂL / QUESTI FANTASMI / Yön.: Renato Castellani / Oy.: Sophia Loren, Vittorio Gassman, Mario Adorf, Carlo Gluffré, Francesco Tensi / R. bir İtalyan - Fransız filmi (1967) / Get.: Ak-Ün Film / (TINAZTEPE-I-, EMEK, KONAK, RENK'de).
- 32) LÜKRES BORJİYA / LUCREZIA BORGIA, L'AMANTE DEL DIAVOLO / Yön.: Osvaldo Civirani / Oy.: Olinka Berova, Lou Castel, Leon Askln, Gianni Garko, Giancarlo Del Duca, Nina Sandt / R. S. bir İtalyan - Avusturya filmi (1968) / Get.: Saner Film / (ASLI, Y. MELEK, İPEK'de).
- 33) MODERN KABADAYI / DUFFY / Yön.: Robert Parrish / Oy.: 'ames Bobum, 'ames Fox, Susannah York, James Mason, John Alderton / R. bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (VENÜS, KENT, Aks. YILDIZ, TINAZTEPE'de).
- 34) PROFESYONELLERİN İNTİKAMI / OGNUNO PER SÜ / Yön.: Giorgio Capltano / Oy.: Van Heflin, Gilbert Roland, Klaus Kinski, George Hilton, Sarah Ross / R. S. bir İtalyan filmi (1968) / Get.: Koza FUM / (FİTAŞ, ŞAFAK, TAN'da).

8. Hafta: (13 Ekim)

SİNEMATEK

A İMLERİ (2)

E R

miting / Oy: Hywell
ilver. Frank Finlay,
(1968) / Get: Sunar

ORTE / Yön: Alex
ulmer, Lee Burton,
Simi (1968) / Get:

as / Oy: Richard
James Villiers,
ni (1968) / Get:

on.: Renato Cas-
Adorf, Carlo
mi (1967) / Get:

e).
DEL DIAVOLO /
el, Leon As kin,
bir İtalyan -
EK, İPEK' de).

/ Oy: 'ames
Uderton / R.
NT, Aks. YILr

Jön: Giorglo
George Hll-
koza Film /

-- = r: NİMLE DALGA GEÇME / DON'T MAKE WAVES / Yön.: Alexander
i*ckendrck / Oy: Tony Curtis, Claudla Cardinale, Sharon Tate, Robert
-3er, Joanna Bames, David Daper / R. S. bir Amerikan filmi (1967)
Get.: Ak-Ün Film / (EMEK, RENK, MARMARA'da).

3- IZLI AŞK / INTERLUDE / Yön.: Kevin Billington / Oy: Oscar Wer-
det, Barbara Ferris, Vlrinia Maskeli, Aian Webb, Dunald Sulheriand /
?.bir İngiliz filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (Y. MELEK, KEN, İPEK'-
de).

57» 12 KAHRAMAN HAYDUT / THE DIRTY DOZEN / Yön.: Robert Aldrich
Oy.: Lee Marvin, Emest Borgnine, Charles Bronson, John Cassavetes,
j... Brown, Richard Jaeckel, Ralph Meeker, Robert Ryan, Robert
Hebber, George Kennedy, Telly Savalas, Clinl Walker, Trini Lopez, Do-
-1 Sulheriand / R. bir Amerikan (İngiliz) filmi (1967) / Get.: FİTAŞ /
FİTAŞ, Harb. AS, ŞAFAK. Ş. Başı YENİ, REKS, ÜNVERDİ 2- 'de).

31 ŞİRK DÜNYASI / CIRCUS WORLD / Yön.: Henry Hathaway / Oy.:
John VWayne Ciaudia Cardinale, Rita Hayv/orth, Lioyd Nolan, John Smith,
Richard Conte, Kay Walsh / R. S. bir Amerikan filmi (1964) / Get.: Ko-
■ak Film / (ATLAS, KRİSTAL, AYDIN, KONAK'da).

»1 ŞEYTANIN ESİRİ / DUE VOLTE GUIDA / Yön.: Nando Cicero / Oy.:
Antonio Sabato, Klaus Kinski, Pepe Calvo, Franco Leo, Cristina Galbo
R. S. bir İspanyol-İtalyan filmi (1968) / Get.: Renk Film / (SARAY'da).

4Rt TARAŞ BULBA / Yön.: Jack Lee Thompson / Oy.: Tony Curtis, Yul
Brynnner, Christine Kaufmann, Sam VVanamaker, Brad Dexter, Guy Rolfe,
Ptery Lopez, George Macready, Vladimir Sokoloff / R. S. bir Amerikan
filmi (1962) / Get.: Ulus Film / (TINAZTEPE1-, VENÜS, SİTE, Aks.
YTLDIZ'da).

* Hafta: (20 Ekim)

. NOT: 20-22 Ekim günlerinde sinemalar üç günlük zam boykotuna gir-
diler.)

4] I ASİ GENÇ / CHUBASCO / Yön.: Allan H. Miner / Oy.: Christopher
Jones, Susan Strasberg, Richard Egan, Ann Southern, Simon Oakland,
Audrey Totter, Preston Foster, Peter Whitney / R. S. bir Amerikan fil-
mi (1968) / Get.: Konak Film / (KONAK, EMEK, KRİSTÂL, AYDIN'da).

■Ct KARTAL YUVASI / VVHERE EAGLES DARE / Yön.: Brian G. Hutton
/ Oy.: Richard Burton, Clint Eastvood, Mary Ure, Ingrid Pitt / R. S.
bir Amerikan (İngiliz) filmi (1968) / Get.: Ak-Ün Film / (ATLAS, KE-
REM, ŞAFAK, SÜREYYA, SİNEMA KENT'de).

fil VAHŞET VÂDİSİ / PAMPA SALVA'E / Yön.: Hugo Fregonese / Oy.:
Robert Taylor, Ron Randell, Ty Hardin, Fela Ro<jue, Mark Lawrence,
Rosenda Monteros / R. bir İspanyol-Arjantin-Amerikan filmi (1966) /
Get.: Ekran Film / (CEP, ÜNVERDİ de).

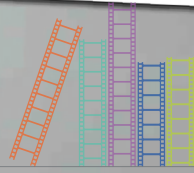
SİNEMATEK

- 44) VE.. SİLÂHINI ÇEKTİ / THE PISTOLERO OF RED RIVER / Yön.: Richard Thorpe / Oy.: Glenn Ford, Angie Dickinson, Chad Everett, Gary Merrill, Jack Elam / R. S. bir Amerikan filmi (1967) / Get.: Ak-Ün Film / (YENİ AR'da).
10. Hafta: (27 Ekim)
- 45) AŞKSIZ HAYAT OLMAZ / JEFF / Yön.: Jean Herman / Oy.: Alain Delen, Mireille Darc, Georges Rouquier, Gabriel Jabbour, Robert Lombat, Henry Czarniak, Jean Saudray, Frederick De Pasquale, Suzanne Flon / R. bir Fransız-İtalyan filmi (1968) / Get.: Konak Film / (KRİSTÂL, AYDIN, KONAK'da).
- 46) DÜŞMAN KARDEŞLER / THE DESPERADOS / Yön.: Henry Levin / Oy.: Jack Palance, Vince Edwards, George Maharis, Neville Brand, Sylvia Syms, Christian Roberts, Kate O'Mara / R. bir Amerikan filmi (1968) / Get.: Ulus Film / (VENÜS, SİTE, YILDIZ, TINAZTEPE-2, Kartal BELEDİ YE-2'de).
- 47) GİZLİ RAPOR / SVETLANA UCCİDERA IL 28 SETTEMBRE / Yön.: Terence Hathaway / Oy.: Ken Clark, Beba Loncar, Jess Hahn, Paolo Gozolino, Lincoln Tate / R. S. bir İtalyan-Fransız filmi (1967-8) / Get.: Sunar Film / (SARAY, MARMARA, SUNAR'da).
- 48) GÖKTEN İNEN MELEK / MARY POPPINS / Yön.: Robert Stevenson / Oy.: Julie Andrews, Dick Van Dyke, David Tomlinson, Glynis Johns, Ed Wynn, Hermione Baddeley, Elsa Lanchester, Karen Dotrice, Reginald Owen / R. bir Amerikan filmi (1964) / Get.: And Film / (EMEK'de).
- 49) KAR YOLLARI KAPADI / QUANTO COSTA MORIRE / Yön.: Sergio Merolle / Oy.: Andrea Giordana, John Ireland, Raymond Pellegrin, Betsy Bell, Bruno Corazzari / R. S. bir İtalyan-Fransız filmi (1968) / Get.: Ekran-Dünya Film / (FİTAŞ'da).
- 50) 002 TEKSAS'DAN SEVGİLERLE / CICCIO PERDONA.. 10 NO / Y.n: Marcello Cioriolini / Oy.: Franco Franchi, Ciccio Ingrassia, Fernando Sancho, Gia Sandri, Renato Baldini, Adriano Micantoni, Mario Marantana / R. bir İtalyan filmi (1968) / Get.: Renk Film / (Kadıköy AS'da).
- 51) TATLI KIZIN AŞKI / THOROUGHLY MODERN MİLLİ E / Yön.: George Roy Hill / Oy.: Julie Andrews, James Fox, John Gavin, Carol Channing, Mary Tyler Moore, Beatrice Lillie / R. bl. Amerikan filmi (1967) / Get.: Koza Film / (DÜNYA, Y. MELEK, Harb. AS, İPEK'de).

II) Y E R L İ F İ L İ M L E R

7. Hafta: (6 Ekim)

- 31) BANA DERLER FOSFORLU / Yön.: Ertem Göreç / Oy.: Türkân Şoray, Engin Çağlar, Münir Özkul, Muhterem Nur, Önder Somer, Mine Soley / Bir Sine Film yapımı (1969) / (ATLANTİK-I, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YIL

SİNEMATEK

RED RIVER / Yön.:
an, Chad Everett, Gary
•7) / Get.: Ak-Ün Film

ian / Oy.: Alain De-
nir, Robert Lombal,
ile, Suzanne Flon /
Film / (KRİSTÂL,

in.: Henry Levin /
Neville Brand, S3-
Amerikan filmi
İNAZTEPE 2-, Kar

EMBRE / Yön.:
ss Hahn, Paolo
(1967-8) / Get.:

Robert Stevenson
on, Glynis 'ohus,
Holrice, Reginald
(EMEKE'de).
/ Yön.: Sergio
Pellegrin, Betsy
I (1968) / Get.:

10 NO / Y.n:
sia, Fernando
Vlario Maran-
odıköy AS'da).
Yön.: George
kul Channing,
(1967) / Get.:

Türkân Şo-
emer, Mine
S. ŞAN, Y.
sik taş YIL-

DİZ MELEK'de).

■ CESER KABADAYI / Yön.: Yavuz Yalınkılıç / Oy.: İzzet Gıınay, Fat-
ura Karanfil, Gülgün Erdem, Yavuz Yalınkılıç, Ali Özen / Bir Özen Kar-
deşler yapımı (1969) / (ÖZEN-I'de).

■ HAYATIMIN ERKEĞİ / Yön.: O. Nuri Ergün / Oy.: Ayhan Işık, Se-
raa Özcan, Mümtaz Ener, Özkan Yılmaz, Mine Soley, Aynur Akarsu,
Zeki Alpan / Bir Er Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BUL-
VAR, ZEVEK, SİNEMA SUR, SUATPARK, Üsk. LÂLE, YAVUZ, Küçük-
>ain İHYA, Kartal YENİ, Pendik MEHTAP'da).

■ RÜZGÂR HAFİYE / Yön.: Cevat Okçugil / Oy.: Altan Bozkurt, Ayda
Can, Ali Ekdal, Devlet Devrim, Talât Gözbak / Bir Yıldırım Filin ya-
m: (1969) / (YAVUZ'da).

■ TALKAM CAMOKA'YA KARŞI / Yön.: T. Fikret Uçak / Oy.: Haşan
Demirtaş, Danyal Topatan, Müjân Ağıralı, Nevin Nuray, Reha Yurda-
kul / Bir Sel Film yapımı (1969) / (KULÜP, GÜREL'de).

■ TATLI SEVGİLİM / Yön.: Mehmet Dinler / Oy.: Yıldız Tezcan, Sa-
lih Güney, Önder Somer, Bedia Muvahhit, Gülgün Erdem, Altan Gün-
■ Bir Metin Filin yapımı (1969) / (RÜYA, ALEMDAR, CAN'da).

■ Hafta: (13 Ekim)

*SJ ÇİNGENE AŞKI - PAPRIKA / Yön.: Mehmet Dinler / Oy.: Mine Mut-
lu, Engin Çağlar, Sevgi Can, Bülent Oral, Güzin Özipek, Nubar Terzi-
jan / Bir Coşkun Plâk Film yapımı (1969) / (RÜYA, IŞIN, KULÜP,
SİNEMA KÖŞK, NİLGÜL, ALEMDAR, MELEK, GÜREL, OPERA, ER-
Gİ Vde).

31' EŞKİYA AŞKI / Yön.: Semih Evin / Oy.: Eşref Kolçak, Yılmaz Gün-
düz, Serpil Gül, Özkan Yılmaz, Erol Taş / Bir Kale Film yapımı (1959)
(ÖZEN-I'de).

2• KANLI SEVDA / Yön.: Yavuz Figenli / Oy.: Tugay Toksöz, Nil Göncü,
Erol Taş, Sami Tunç, Necip Tekçe, Mümtaz Alpaslan / Bir Aksel Film
yapımı (1969) / (ATA-2'de).

Mı KARDEŞ KURŞUNU / Yön.: Nişan Hançer / Oy.: Eşref Kolçak, Esen
Püsküllü, Peri Han, Bâliti Tamer, Tunç Oral / Bir Hayat Film yapımı
(1969) / (ATA-I'de).

■*1 KINALI KEKLİK / Yön.: Sırrı Gültekin / Oy.: Tamer Yiğit, Sezer
Güvenirgil, Reha Yurdakul, Hulusi Kentmen, Feri Cansel, Hüseyin Ba-
radan / Bir Hisar Film yapımı (1969) / (Maltepe ÇELİKTAŞ'da).

■ MALKOÇOĞLU - AKINCILAR GELİYOR / Yön.: Süreyya Duru, Remzi
Cöntürk / Oy.: Cüneyt Arkın, Esen Püsküllü, Meltem Mete, Behçet
Nacar, Leman Öztürk, Kayhan Yıldızoğlu / R. bir Duru Film yapımı
(1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, KEREM, BULVAR, ZEVEK, CAN, Sİ-
NEMA SUR, Üsk. LÂLE, SİNEMA KENT'de).

SiNEMATEK

^»3) TARKAN / Yön.: Tunç Başaran / Oy.: Kartal Tibet, Zühal Aktan, Lâle Belkıs, Moris, Birsen Ayda, Mümtaz Ener, Deniz Gürsoy / R. bir Arzu Film yapımı (1969) / (ATLANTİK!-, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ, ÇORUH'da).

44) VATANSIZLAR / Yön.: Yavuz Figenli / Oy.: Engin Çağlar, Piraye Uzun, Erol Taş, Turgut Özatay, Feri Cansel, Hayati Hamzaoglu / Bir Akse! Film yapımı (1969) / (ATA-I-'de).

9. Hafta: (20 Ekim)

45) AÇ KURTLAR / Yön.: Yılmaz Güney / Oy.: Yılmaz Güney, Sevgi Can, Hayati Hamzaoglu, Bahri Özkan, Türkân Ağralı, Enver Güney, Bilâl İnci / Bir Güney Film yapımı (1969) / (KULÜP'de).

46) BURUK ACI / Yön.: Nejat Saydam / Oy.: Türkân Şoray, Tanju Gürsu, Muzaffer Tema, Aliye Rona, Ail Şen / R. bir Acar Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, BULVAR, ZEVK, CAN, SINEMA SUR, RENK, SUATPARK, MİLLÎ, Üsk. LÂLE'de).

47) DÖNÜŞÜ OLMAYAN YOL / Yön.: Yücel Hekimoğlu / Oy.: Nâzan Şoray, Kuzey Vargın, Aysel Tanju, Feridun Çölgeçen, Figen Han / Bir Çark Prodüksiyon yapımı (1969) / (MELEK'de).

48) SABAH OLMASIN / Yön.: O. Nuri Ergün / Oy.: Ayhan Işık, Hülya Darcan, Mine Soley, Kayhan Yıldızoğlu, Ali Ekdal, Aynur Akarsu, Tansu Sayan, Hüseyin Zan / Bir Er Film yapımı (1969) / (RÜYA, KER VAN, OPERA, ERGİN, KULÜP, NİLGÜN, IŞIN, GÜREL, YENİ ME-TE, YAVUZ, K. Yalı İHYA, Kartal YENİ'de).

49) YUSUF İLE ZÜLEYHA / Yön.: İsmail Kuşan / Oy.: Cüneyt Arkın, Furuzan, Yasemin Alev, Zuhuri, Ahmet Tanrıku / R. S. bir İran - Türk (Boğaziçi Film) **rilmî** (1968) / (ATLANTİK!-, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ'da).

10. Hafta: (27 Ekim)

50) ATEŞLİ ÇİNGENE / Yön.: Metin Erksan / Oy.: Türkân Şoray, Ediz Ilun, Altan Giinbay, Oya Peri, Zafer Önen, Hulûsi Kentmen, Bedia Muvahhit / R. bir Ak-Ün Film yapımı (1969) / (ATLANTİK-I-, LÜKS, ŞAN, Y. ATLAS, GÜNDEŞ, ŞIK, KISMET, ÇORUH, IŞIK, FEZA, Beşiktaş YILDIZ'da).

51) BATAKLI DAMIN KIZI AYSEL / Yön.: Zafer Davudoğlu / Oy.: Ahmet Mekin, Hülya Aşan, Mümtaz Ener, Kâzım Kartal, Aliye Rona, Kadir Savun, Nubar Terziyan, Sevgi Can, Gülgün Erdem, Feridun Çölgeçen / Bir Kemal Film yapımı (1969) / (SUATPARK'da).

I Tibet, Zühal Aktan, Lâ-
Deniz Gürsoy / R. bir
KS, ŞAN, Y. ATLAS,
* YILDIZ, ÇORUH'da).
in Çağlar, Piraye Uzun,
Linvzaoglu / Bir Akset

■ az Güney, Sevgi Can,
V Enver Güney, Bilâl

H
» Şoray, Tanju Gür
r Acar Film yapımı
UN, SİNEMA SUR,

/ Oy.: Nâzan Şo-
Figen Han / Bir

Ayhan Işık, Hülya
mur Akarsu, Tan-
/ (RÜYA, KERİ
REL, YENİ ME-

E: Cüneyt Arkın,
R. S. bir İran -
LÜKS, ŞAN, Y.
Beşiktaş YIL-

Şoray, Ediz
entmen, Bedia
TİK-I, LÜKS,
K, FEZA, Be-

/ Oy.: Ah-
Rona, Ka-
Feridun Çöl-

• GALAT ALI FATMA / Yön.: Ülkü Erakalın / Oy.: Kuzey Vargın, Sev-
*a Ferdağ, Uğur Güçlü, Çolpan İlhan, Nubar Terziyan, Aliye Rona /
fer Renkli Film yapımı (1969) / (K. M. Paşa ÖZKAN'da. Bu sinema
Ot-1969'da a;ıldı. Şehrin 111. salonudur.)

• «İNGO VÂDİLER ASLANI / Yön.: Yılmaz Atadeniz / Oy.: Tamer Yi-
til. Nebahat Çehre, Danyal Topatan, Reha Yurdakul, Attilâ Ergün /
Bîr Atadeniz Film yapımı (1969) / (RÜYA'da).

• SABIR TAŞI / Yön.: Ümit Utku / Oy.: Tamer Yiğit, Zeynep Aksu,
Kuzey Vargın, Efgan Efehan, Muhterem Nur, Muzaffer Tema, Cahit
Irgat, Sevinç, Pekin / Bir Kervan Film yapımı (1969) / (OPERA, ER-
GİN, KULÜP, SİNEMA KÖŞK, NİLGÜN, ÖZKAN'da).

• SEVDALI GELİN / Yön.: Sırrı Gültekin / Oy.: Tamer Yiğit, Nâzan
Soray, Erol Taş, Münir Özkul, Suna Pekuysal, Hüseyin Zan / Bir Lâ-
otl Film yapımı (1969) / (Bostancı YILDIZ'da).

• SEVGİLİ BABAM / Yön.: Aram Gülyüz / Oy.: Cüneyt Arkın, Sema
özcan, Zeynep Değirmencioğlu, ömercik, Salih Güney, Önder Somer
/ R. bir Melek Film yapımı (1969) / (LÂLE, İNCİ, ÖZLEM, ZEVRK,
CAN. SİNEMA SUR, ÖZEN, CEP, Üsk. LÂLE, SUATPARK, YAVUZ,
MELEK, Bakırköy YENİ'de).

Kssütmalar : Yön.: (Yönetmen); Oy.: (Oyuncular); R. (Renkli); R. S.
(Renkli Sinemaskop); Get.: (Türkiye'ye getiren şirket).

AKADEMİK SİNEMA

genç
yazarlar
arıyor!

- Sinema düşüncenizi,
- Biyografinizi,
- Türk Sineması konusunda bildiklerinizi,
«AS, P.K. 59 BEYAZIT, İSTANBUL»a
yazarak AS'ın yazı kadrosuna
katılınız!

SİNEMATEK

FİLMLER..... NOTLAR.....

Psikanaliz ve «suspense»..

\$ «ÂSİ RUHLAR» 21 yaşındaki psikopat katil Ma-rtin Burnley'in (Hywell Bennett) hikâyesi. Roy Boulting geri zekâlı, ruhu «çocuk» kalmış bir gencin cinsel yönden hareketli bir devresindeki «olağan-dışı» yaşantısını ve tutkularını öncelikle bu yapıtında, Çevre ile ilgileniş gencin kişiliği yanında ikinci plânda.. Burnley, annesini ve «mongol tipi» hasta kardeşini seviyor; ama üvey babasından nefret ediyor. Çocuk zevkli. Oyuncak atlar, ördekler, Tarzan filimleri, resimli romanlar başlıca tutkuları.. Ama sevdiği kızdaki da vazgeçemediği için bir plân kurarak onların evine yerleşiyor ve ardından üvey babasını öldürüyor.. Film boyunca Burnley'in kişiliğinde yumuşak, çocuksu Georgie ile sert erkek Martin'in çatışmasını izliyoruz. Bu çatışma bir yandan filmin psikanalitik arka yapısını belirlerken, öte yandan görünüşteki gerilimini hazırlıyor.. Boulting, başkişisini gc-

etici...di dünyasında, gerekse çevresindekilerle olan ilişkilerinde titizlikle
...ver yer didaktik, klâsik bir anlatıma düşerken, yer yer de hayli
...ve ölçülü anlatıyor hikâyesini. Çarpıcı sahne düzenleri kuruyor..
...ikinci yanda alışılmış polis entrikalarının tuzağına düşmekten
...ya ucuz kurtuluyor.. Marlin'de Hyvvel Bennett oyunculuk yetene-
ğe açıkça ortaya koyarken, Susan Harper'da Hayley Mills, Joan Harper'-
BBlie Whitelaw, Gerry'de Barry Foster ve Henry Durnley'de Frank Fin-
hy rahat ve başardı kompozisyonlarla karşımıza çıkıyorlar.. Morton Lewis
-âgânc jeneriği, Bemard Herrmann (Welles: «Yurttaş Kane»; Hitchcock:
-Harry'yi Kim Öldürdü, «Tehlikeli Adam», «Lekeli Adam», «Gizli Teşki-
-«Sapık», «Kuşlar», «Hırsız Kız»; Truffa.it: «Değişen Dünyanın İnsan-
-») da müzik çalışması ile dikkati çekiyor. (Senaryo: Roy Boulting ve
-Jarks -Görüntü: Harry Waxmann) Nezih COS.

tki serüvenci: Parrish ve Coburn..

^ «MODERN KABADAYI». Amerika'nın sermayesinden sonra oyuncuları
A Avrupa'ya göç etmeye başlıyor anlaşılır. «Modern Kabadayı» da, bizim
dünyayı ve sonra da kâinatı kurtaran özel ajanımız Flint, Akdeniz sula-
nanla «soygunculuk» oyununa katılıyor. Ama bu Flint, o Flint değil tabii..
Joos Coburn bu kere Duffy adlı Tanca'lı bir denizci kompozisyonu ile
çıkıyor seyircisinin karşısına.. Alabildiğine başına buyruk yaşamayı seven,
kadınlardan sözde hoşlanmayan, garip dekorlarla süslü bir evde yalnız
«şayan bir serüvenci. Ama akli başında ve kurnak bir gemici.. Film ise
lagütäre'de yüksek sosyetenin yüksek paralı kumarlarla vakit öldüren ki-
şileri arasında başlıyor., Anthony (John Alderton) ve Stephen (James Ma-
aşa) faka bastırmak ve paralara konmak istiyorlar. Çalışmaktan hoşlan-
mayan iki genç bu serüvene girmekten manevî bir haz duyuyorlar. Ste-
phen'in sevgilisi Segolene (Susannah York) de onları destekleyince, me-
sele bu iş için Tanca'da oturan Duffy'yi iknaya kalıyor. Bu iş de Segole-
ae'e veriliyor tabii.. Ve Segolene Duffy'yi usulünce ikna edip işin başarı-
masında başrolü oynuyor.. Derken herkesin birbirini kandırdığı anlaşılı-
yor ; ama Duffy kurnazlığı ile grubun en kârlısı çıkıyor... 53 yaşındaki
Ameikan yönetmeni Robert Parrish, bir bölümünü yönettiği «Casino Ro-
yale 007» maskaralığından belli ki çok hazetmiş. Çünkü «Duffy» de de
ayaklan daha" az havada bir hikâye anlatmıyor. Üstelik Parrish, kendisin-
den iki yıl önce Michael Winner'ın «The Jokers» adıyla yaptığı çok daha
«akacı ve hicivci kordelâyı kötü bir biçimde kopyalamanın dışına da çıka-
mıyor. Parrish görünüşte eğlendirici bir «masal» anlatmak istiyor ama,
yer yer işi ciddiyete döküyor; hikâyesini zevksizleştiriyor; Jack Donahue'-
nün «Denizde Soygun - Assault on a queen» adlı kötü «ütopya» sınır çiz-
gisine iniyor. Parrish filmini «kurgu» ya da fazlaca önem vererek anlatıyor.

SİNEMATEK

Bu tutum filme bir anlatım bütünlüğü vermesine karşılık seyirci için ilginç bir sonuç çıkarmıyor ortaya.. «Modern Kabadayı» bir yerde sıkıcı, çekilmez bir kordelâ oluyor.. Bu da bomboş konularla anlatım denemelerine girişmenin yararsızlığı ve kopyalamanın verimsizliğini bir kez daha ortaya koyuyor. (Senaryo: Donald Cammell ve Harry Joe Brown - Görüntü: Otto Heller - Müzik: Ernie Freeman - Jenerik: Michael Graham) Nezir COŞ.

Kuru romantizm.

9 «GİZLİ AŞK». İngiliz televizyonundan sinemaya geçen genç yönetmen Kevin Billington bu ilk uzun filminde yeryüzünün her deviinde var olmuş kaçınılması güç bir duygusuna, «aşk» a el atmış. Ve tabii isimden de anlaşılacağı gibi gizli bir aşka.. Billington'un sözünü ettiği aşk, genç kızlığını geride bırakmış sarışın bir gazeteci güzelin, evli ve 2 çocuk babası ünlü bir orkestra şefine tutkusu.. Bu tutku televizyon ekrânımda hissedilip, ilk röportajla doğuyor ve Sally (Barbara Ferris) ile Stefan Zelter (Oscar Werner) tutuldıkları «aşk» girdabından kurtulamıyorlar.. Sinemada defalarca işlenmiş böylesi «beylik» bir hikâye, Billington'un elinde değişik ve «kişisel» bir boyut kazanamamış ne yazık ki. Geçen yıllarda gösterilen 'bazı başarılı «aşk» filmSerini hatırlamadan edemiyoruz burada.. Truffaut'nun «Yumuşak Ten» inde: Varda'nın «Mutluluk»-unda, Lelouch'un da «Bir Erkek ve Bir Kadın» mda «aşk» temasını nasıl «kişisel bir sinema deyişi» ile işledikleri, anlatılanı seyirciye nasıl sevdirdikleri geçmiş mevsimlerin tanık olduğumuz özelliklerindendi.. «Gizli Aşk» ise yer yer «Yumuşak Ten» den yer yer öteki iki yapıttan etkiler taşıyan çok yönlü dengesiz bir çalışma.. Billington'da ne Truffaut'nun hızlı, delişmen sinema dilinden, ne Varda'nın şiirsel bütünlüğünden ve ne de Lelouch'un görüntüsel dinamizminden eser var.. Yönetmen bir yandan bu üç Fransız sinemacısından kaptıklarını, bir yandan da klâşğin ağır «romantizm» ini filminde bileştirmek isteyince çıkmaza girmiş. Ayrıca Billington, filmin ilk yarım saatini de bir televizyon röportaj filmi havasında anlatmış. Fransız fon müzikçi Georges Delerue'nün «klâsik» tondaki kompozisyonları da hi her sahneye uygun düşmemiş. Bu haliyle Billington'un «Gizli Aşk» ı ağdalı bir aşk melodramı olmaktan güç kurtulabilmekle. Film boyunca «aşk üçgeni» nin en klişeleşmiş olgunlarını izlemek zorunda kalan seyirci de sıkılmakta ve yeni birşey bulamamakta. «Gizli Aşk» tan akılda kalanlar ancak Vciner-Ferris çillinin övgüye değer oyunları ile Gerry Fisher'in başarılı renkli görüntület olabilmekte. (Senaryo: Lee Langley ve Hugh Leonard) Nezir COŞ.

Başansız «komedi» 1er geçidi..

0 «JERRY GİDER TERSİNE». Ünlü komik Jerry Lewis, yapımcı Walter

S karşılık seyirci için il-
davı» bir yerde sıkıcı,
ularla anlatım deneme-
nsizliğini bir kez da-
Harry Joe Brown - Gü-
leri k: **Michael Graham**)

juven genç yönetmen
devide var olmuş
tabii isimden de
d ettiği aşk, genç
ve 2 çocuk babası
ekrânlannda his-
ile Stefan Zelter
myorlar.. Sinema-
ron'un elinde de-
leri yıllarda gös-
iyoruz burada..
»unda, Lelouch'-
«kişisel bir şi-
şirdikleri geçmiş
ise yer yer
yan çok yönlü
süşmen sinema
ich'un görün-
Fransız sine-
mtizm» ini fil-
in filmin ilk
itmiş. Fran-
syonları da-
Zeli Aşk» ı ağ-
jyunca «aşk
seyirci de
talanlar an-
er'in başa-
Hugh Leo-

Walter

Stenson hesabına İngiltere'de ilk ünlüm çevirmiş.. Lewris bu filmde
George Lester adında garsonluk, sigortacılık gibi çeşitli işlerde çalışıp
başarı gösterememiş bir adamı canlandırıyor, keşler günün birinde şirin
»uzla evleniyor; bu kere de eşiyle anlaşamıyor» işlerinden ona ge-
rekli gibi vakit aytramaması Pamela'mn (Jacqueline Pearce) bir baş-
karakle ilgilenmesini sonuçlandırıyor.. Leşler karısıyla barışabilmek.
olmadık işlere giriyor; sonunda istediğine ulaşıyor... Genç İngiliz yö-
s-i-meni Jerry Paris, adaşı Lervis'i yönetirken, onu mümkün olduğu kadar
«-trmal» bir tip olarak vermek istemekte, Levis ise değişmez «hatcîaiem»
v siligiyle Paris'in istediği arasında gidip gelerek, ortaya çok «olumsuz»,
* ; güldürmeyen, hicivci bir yanı da olmayan, «kuru» bir yapıtın çıkma-
- "u sebep olmağı.. (Senaryo; Max Wilk — Görüntü; Otto Hetler — Mü-
David Whitaker)

0 «İTALYAN USULÜ HAYÂL». Ülkemizde uzun yıllar {İlimleri gösteril-
—vye Renato Castellani iki yıl önce yaptığı ve geçen yıl İtalyan Kültür
Vlerkezi'nde üyelere gösterilen bir komedisiyle ortaya çıkıyor. «İtalyan Usu-
_ Hayâl», Castellani'nin yorgunluk dönemi ürünlerinden. "Ve örneğin
Btasett'nin «Kadınlara İnanmam» ında göze çarpan esprili, tatlı, hicivci
r_idüü tonuna Castellani'nin -yapıtında rastlamak mümkün değil. Castella-
r.. fantezik oyunlar yazan Peppino De Fulppo'nun bir piyesini aktarmış
ç^rdeye.. İntihar teşebbüsünde dahi başarılı olamayan işsiz güçsüz bece-
rtsiz bir adamla karısının Napoli'de 18. yüzyıldan kalma bir evde başla-
-:a gelenler anlatılıyor. Pasquale (Yittorio Gassmatml ile Maria (Sopbia
Loren) arasına Maria'yı eskiden beri seven zengin bir adam (Mario Adoril
jirip hayalet rolü oynayınca ortaya sözde komik birtakım durumlar çıkı-
»or. (Senaryo; Benvenuti^ Baracco, Castellani, De Bemardi — Görüntü;
Tooino Delli Colli — Müzik; Luis Enrique Bakalov)

«StRK DÜNYASI». Amerikan sinemasını t «eski-kuşak» yönetmenlerin-
den 71 yaşındaki Henry Hathavay bu mevsim ilk olarak 5 yıl önce İspan-
ya'da çektiği 140 dakikalık uzun bir sirk «show»u ile çıkıyor karşımıza..
«Sirk Dünyası» Philip Yordan ve Nicholas Ray gibi tecrübeli iki sinema-
ma hikâyesi üzerine kurulu.. Büyük, bir sirkin Avrupa'daki serüveni anla-
tılıyor. Bir yandan scirkin iki genç elemanı Toni (C. Cardinaiel iie Steve'-
in (John Smith) hissi yakınlaşmalar verilirken, öte yandan sirkin sahibi
M'.ait Masters'm (J. W ay ne) 14 yıl önce sevdiği ve aynı zamanda Toni'nin
annesini olan bir kadını, Lili'yi (R. Hayworth) arayışı üzerinde duruluyor.
Masters, ülke ülke dolaşıp sonunda Lili'yi bulmayı başarıyor. Hikâye bun-
can sonra daha bir gerilim kazanıyor.. «Sirk Dünyasının senaryosunu üç
kişi (Ben Hecht, Julien Halevy, lames Edtvard Gvant) hazırlamış; müzik-
lerini Dimitri Tiomkin düzenlemiş; resimlemesini de Claude Renoir yc
Jack Hildyard yapmışlar. Fakat bu zengin kadroya rağmen Hathavay

fil-

SİNEMATEK

mine ilginç bir boyut getirmekten çok uzakta kalmış. Film dramatik, hissi bir komedi niteliği gösteriyor ve özellikle sirk numaraları ile seyircinin ilgisini ayakta tutmaya çalışıyor. Filme emeği geçen bütün büyük isimler, para uğruna yapımcı Samuel Bronston'un tecimsel amaçlarına ayak uyduruyorlar.

Q «BENİMLE DALGA GEÇME». 50'lerde İngiliz sinemasının önemli yönetmenlerinden sayılan Alexander Mackendrick 1962'de «Cenup Yolu — Sammy going to South», 1965'de de «Cinayet Yolu — Ffigh wind in Jamaica» adlı yapıtlarıyla «insancıl» yanı ağır basmaya çalışan serüven filimleri vermiş, bu arada eski gücünden çok şeyler kaybettiğini ortaya koymuştu.. 1967'de Hollywood için çevirdiği son filmi «Benimle Dalga Geçme» ise Mackendrick'in bu olumsuz çizgiden -sapmayacağını ve yönetmenden ümit kesmenin zamanı geldiğini açıkça hissettiren bir komedi.. Ressam bir İtalyan dilberi; onun evli âşığı; tesadüfen tanıştığı yakışıklı bir bekâr; San Francisco sahilleri; güzel vücut yarışmaları vs. vs.. Film bu kişiler arasında ve bu çevrede geçiyor.. Mackendrick, modern burjuvaziye eleştirmek ve «satirik» bir komedi yapmak için iyi olanaklar ele geçirmesine rağmen, bunlardan yararlanamıyor; işi olurlara bırakıyor ve İra Wallach'ın romanını rahat bir dille, yer yer komik esprilere yer vererek anlatmayı yerli sayıyor. (Senaryo: George Kirgo ve Maurice Kichlin — Görüntü: Philip Lathrop — Müzik: Vic Mizzy)

Melville'in gölgesinde ya da bir arayışın boşunluğu

0 «AŞKSIZ HAYAT OLMAZ». Öncesi; gangster fiianlerinin Amerikan sinemasında özel bir yeri vardır. Amerikan gang filimleri bu türün geleneksel bütün özelliklerini, dondurulmuş kurallarını kapsar. Her zaman ön plâna alan serüvencilikleriyle, çokluk kovalamaca ögesine dayalı hızlı ritimle, bu filimler kendi kapalı yapılarıyla belirgin bir kalıp çizerler. Fransız sinemasında ise Godard ve Melville'in; birincisinin bu türü kullanarak modern kapitalist batı'nın o korkunç insandışt karmaşasını ve saçmalığını verdiğini, diğerinin birey açısından bir bakışla kısıtlanmış insanı ve yalnızlığını ortaya koyduğu, giderek gelenekseli aşarak çağdaş bir duyarlılıkla yepyeni birer sinema getirdikleri söylenebilir.

Ve Jeff: Fransız sinemasının yenilerinden Jean Herman bir elmas soygunculuğundan yola çıkarak toplumdışı konularıyla gangsterlerin dünyasına insan'a değgin bir açıdan yaklaşmaya çalıştığı «Aşksız Hayat Olmaz» da bir arayışın keskin sınırlılığındaki boşunahkla kilitlenmiş, mekanik bir kovalamacayı sürdüren kişilerin insancıl değerler ötesindeki kurtuluşsuzluğunda yatan trajikliği vermeye uğraşır dolgun bir biçim çalışmasıyla. Alışılmış aşma çabası içinde bir atılım coşkunluğuyla.

Herman'ın anlattığı; saat gibi işleyen aksaksız bir soygun sonrasında pa-

SİNEMATEK

Piş. Filim dramatik, hissi naraları ile seyircinin bütün büyük isimler, amaçlarına ayak uydur-

tinemasının önemli yö-
*2'de «Cenup Yolu —
ligh wind in Jamaica»
serüven fiimleri ver-
ortaya koymuştu..
Dalga Geçme» ise
yönetmenden ümit
Ressam bir İtal-
ikli bir bekâr; San
bu kişiler arasm-
laziye eleştirmek ve
esine rağmen, bun-
ilach'm romanını
emayı yeterli s ayı-
rtı: Philip Lathrop

in Amerikan si-
türün gelenek-
zaman ön plâ-
alı hızlı ritmle-
zerler. Fransız
tullanarak mo-
ç ma lığı ver-
ve yalnızlığını
■'ıklı yepyeni

mas soygun-
dünyasma
naz» da bir
M bir kova-
ışsuzluğun-
Alışılmışı

asında pa-

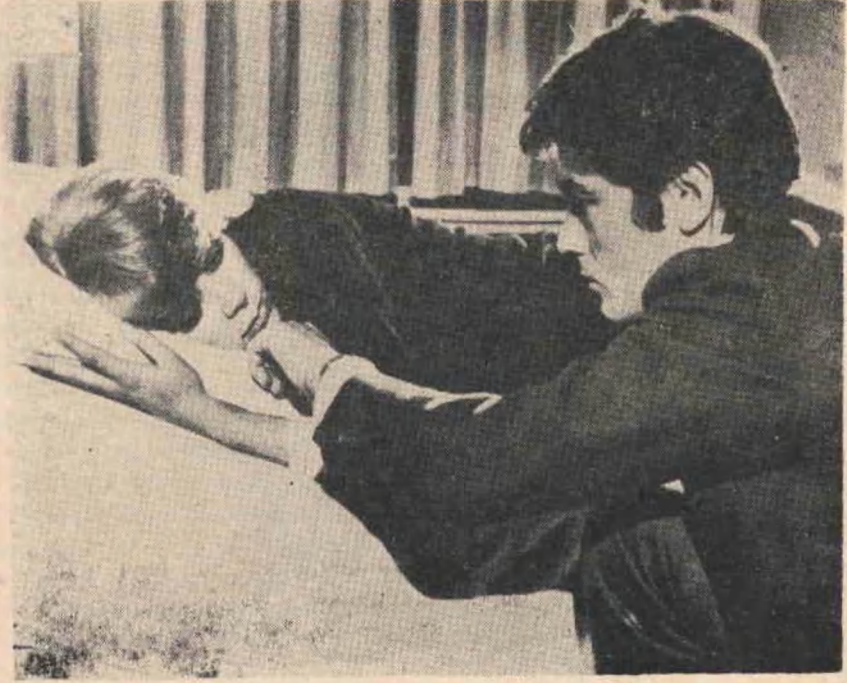
taran paylaşılması için buluşulan yerde çete reisi beklenmektedir. Tedir-
b ve sinirli bir gerilim içinde. Ancak; güvenilir, sevilir, saygı duyulur,
kin ustası reis Jeff gelmez. Yapılan vurgunu da yüklenerek ortadan kay-
enustur. Artık tek bir amaç vardır çete için, Jeff'i bulmak. Ve hemen
yıtş başlar. Yalnız bir nokta: çetenin bir elemanı diğerlerine karşıdır.
Borudan doğan çatışma «öldürme»yi getirecektir çaresiz ve Mireille DarcT
« belki de aşk denileni. Ama ölüm vardır ortada. Soğuk, duygusuz, anlam-
az, kaskatı bir dünyada olması gereken tek şey!... Yönetmen Herman apa-
ck görülen bir sinema tutkunluğuyla eğildiği senaryoyu titiz ve oturmuş
kr biçim çalışmasıyla, işini önemseyişten ve diri bir yaratıcılıktan gelen
aacr bir zevkle görüntülüyor. Tutarlı bir ritm ve yumuşak bir kamera ile
z*ml:ğa kaçmayan düzgün bir örgülemeye ulaşıyor. Ancak Herman kendisi
ça çok kötü sonuç doğuran bir etkilenmeden filmin bütünü boyunca kur-
«fzmi>or. Yukarda değindiğimiz yurttaş bir sinemacıdan Jean-P'erre
IfcJville'den ve özellikle filmi «Kiralık Katil — Le Samurai» (1967) den ge-
b bir etkilenme bu. Renk dokusundan oyuncu yönetimine, dış mekân
taflanımından yaratılan o soğuk katı atmosfere kadar filmin her yanına
**cr.ış bir etkilenme ne yazık ki Herman'ın özgünlüğünü yok ederek fil-
arâ koyabileceği ağırlığı da ortadan kaldırıyor. Ve Herman'ın yakaladığı
feriaç ilginç motifde bu genel «öykünme» (taklit) havası içinde kaybolu-
yor. Filmi hayli aşağılara düşüren bu ters etkiden arda kalan François De
■oubaix'nin uyumlu fon müziği ve Jean Jacques Tarfbes'in nefis görüntü
çalışması, bir de Samurai'yi başarısızlıkla sürdüren kötü bir Alain Delon.
Senaryo: Andre G Brunelin, Jean Cau ve Jean Herman) Taylan ALTUĞ

İyiniyet maskesi..

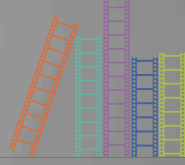
«AÇ KURLAR». Yazar-oyuncu Yılmaz Güney 5. yönetmenlik deneme-
se» de de tatminkâr olmaktan uzak bir sonuca ulaşmış. «Aç Kurtlar» özel-
çile Güney hayranlarının görmeleri gereken başarısız bir yapıt.. «Pire
Xuri» sinde Adana dolaylarının bu namla tanınmış bileği bükülmez bir
kabadayısının «Kadın» tutkusunu ve vuruşmalarını, «Seyyit Han» ında sev-
î Keçe, bir ağaya verilince garip kalan, ama iş «cenk»e dönüşünce «kur-
» geçirmez» vücuduyla ortalığı kasıp kavuran yiğit bir efsane kahrama-
nın «dialyan western»lcri tipinde hikâyesini anlatan Güney, bu kez (söz-
de) • utopik- olmaktan kurtularak memleket gerçeklerine eğilmekte, Do-
İ- tun «asayiş» keşmekeşine parmak basarak, haberleri gazete sayfalarına
«a sık geçen eşkiyalık olaylarına değinmektedir.. Ama Güney'in bilmesi
ge-'-ken bir husus vardır: Ülke gerçeklerini ele alan bir filim yapmak
:*-'= %a şeydir; bu gerçekler aracılığıyla «İtalyan vvestem» lerinin taklidine
i- >mek, seyircinin şartlandırılmış beğenilerine göre hareket etmek başka
x.-vdir. Doğu'nun karlı steplerinde Güney'in askerlik izninden yararlanarak
V :iği «Aç Kurtlar» özellikle bu ikinci türden yüzeyde bir çalışmadır:

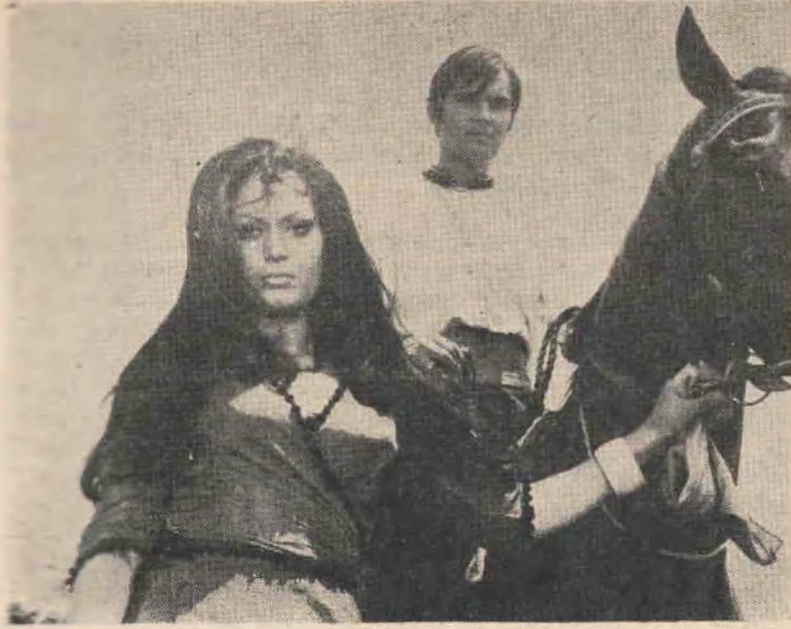
SİNEMATEK

«Aç Kurtlar»; 1) Ele aldığı sorunu inceleyişi yönünden, 2) Teknik açıdan yetersiz kalmaktadır: 1) Güney'in filmi Siirt dolaylarında geçer. Buralarda türeyen eşkiya çeteleri halkı tehditle soymakta, öldürmekte, kanlarını, kızlarını dağa kaldırmaktadır. Günün birinde yakınlan öldürülen bir ağa oğlu eşkiyaların başlan için yüklü bir miktarda para koyar. Bunu işiten «Serçe Memed» namıyla mâruf bir yiğit eşkiya (Y. Güney), diğerlerinin izini bulup teker teker haklanndan gelir ve paraları alır.. Tıpkı bir Serg'o Leone filmi gibi. Tıpkı bir Lee Van Cleef ya da Clint Eastwood gibi.. Yılmaz Güney, seyircisinin pek tuttuğu «suskun», «ağırbaşlı», «dik ve keskin bakışlı», «gerektiğinde sert ve acımaz», «soğukkanlı», «alaycı» ve «aldınsız» silâhşor tipindedir gene. İlginç plânlar kurarak eşkiyaların hakkından gelirken seyircisi onu «zevkten dört köşe izlemektedir.. Eh, duvarlara siyasi partilerin «iyi düzen» den yana seçim afişlerini asarak «nerede asayiş» düşüncesini de uyandırmamış mıdır? Bu kadarı yeterlidir yönetmene.. «Aç Kurtlar»da, şimdiki amatör sinemacıların «mastürbasyon konulu yapıtlarında olduğu gibi meseleyi «incelemek» değil, «göstermek» fikri egemendir. Bu yüzden Güney'in «Aç Kurtlar»^ oyuncu olarak Akad'ın yönetiminde çevirdiği «Hudutların Kanunu» (1966) nın tam tersi bir yapıya sahiptir. Akad.

SİNEMATEK

fi yönünden, 2) Teknik açıdan
irt dolaylarında geçer. Buralar

Enakta, öldürmekte, kanlarını,
yakınları öldürülen bir ağa
rda para koyar. Bunu işiten
kıya (Y. Güney), diğerlerinin
aralan alır.. Tıpkı bir Serg'o
da Clint Eastwood gibi.. Yıl-
i», «ağırbaşlı», «dik ve keskin
lıkkanlı», «alaycı» ve «aldın-
urarak eşkiyalann hakkında
pektedir.. Eh, duvarlara siyasî
li asarak «nerede asayiş» dü-
yeterlidir yönetmene.. «Aç

»astürbasyon konulu yapıtla-
•göstermek» fikri egemendir,
ırak Akad'm yönetiminde çe-
bir yapıya sahiptir. Akad.

kaçakçı ilk Olaylarının nedenlerine, temelinde yatan çevresel, toplumsal ve
kişisel 'Orunlara, ağa-kaçakçı ve ağa-ağa çatışmalarına, nihayet kaçakçıla-
cıunyalanna inerken; Güney, eşkiyalarla eşkiya avcısını karşı karşıya
vian ve Serçe Memed'in eşkiyalan teker teker öldürüp, kafalarını tor-
bu için 2r ağaya getirişini «göstermek»le «eşkiya» sorununu halletmektedir.,
«fi: Ajrtlar»ın Serçe Memed'i gene «ütopik» bir kahraman olmaktan kur-
mı »mamış, «insancıl» bir boyut kazanamamıştır. Güney, Serçe Memed'i, eş-
» aların kirlettiği perişan bir kız (beni öldür ne olursun) diye yalvarır-
»-jra varsa olur, parasız çalışmam) dedirtecek kadar «filim kahrama-
»-imiş, Clint Eastwood'laştırmıştır. Durum bu iken Serçe'ye (karısı
»-i sıklıkla intihar edince intikama karar vermiş bir köy öğretmeni) ki-
»-i çö» hafif kaçmaktır.. «Aç Kurtlar» da çevre gene soyutlaştırılmij-
»-i 3- yerde Siirt sözcüğü geçmese bu Türk filminin nerede cereyan etti-
»-i anlamağa imkân yoktur. (Siirt 1969) şeklinde bir jenerik sonu yazısı
»-i e gerekli olmalıdır... 2) «Aç Kurtlar» teknik yünden de zayıf ir

»-i ~ ~ ~ Yapıtta, «Pire Nuri» nin ilk 5 dakikasındaki «gerçekçi görüntü-
»-i «r ~ n o kadarlık dahi bulunmazken, görüntü estetiği yönünden aynı öl-
ajansız bir çalışma vardır karşımızda.. Güney ve görüntü yönetmeni
»-i r karda çalışmanın sakıncasını önleyememişler ve yer-gök bemb-
- ton teşkil ederken, kişiler görüntüde siyah birer gölge olarak kal-
• « A ç Kurtlar» du uzunca bir süre oyuncuların yüzleri belirlene-

SİNEMATEK

memekte, bir gölge oyunu sürüp gitmektedir. Necip Sancıoğlu'nun müzik derlemesi ise saz müziği'nden başlayıp «İtalyan \western» lerinden apartma yabancı kompozisyonlara kadar çeşitlilik göstermekte ve «Aç Kurtlar»ı bekleyen hedeften biraz daha uzaklaştırmaktadır... İyi niyetli gözüken bir yönetmen ve nihayet bir Anadolu çocuğu olarak Güney'in böyle bir çalışmaya imza attığına tanık olmak gerçekten üzücüdür. (Eser: Haydar Turan — Senaryo: Yılmaz Güney) Nezih COŞ

Üç pahalı yapım ve ötesi..

O «ATEŞLİ ÇİNGENE», Metin Erksan hiçbir sanat kaygısı gözetmeden tipik bir «Türkân Şoray filmi» yapıyor ve konu sıkıntısı çekilen 1965'lerde ratı filimlerinden apartmalar yoluyla sinemamıza giren çingeneler furyasının son örneğini vererek Şoray'a «Sürtük» (E. Eğilmez, 65): «Çamaşırçı Güzeli» (H. Sauer, 66); «Meyhanenin Gülü» (N. Pcsen, 66) ve «Altın Küpeler» (O. Aksoy, 66) dan sonra 5. kez «çingenenin aşkı»nı oynatıyor.. Erksan Türk sinemasında Ediz Hun'un ya da Şoray'ın bu filmdeki tutkuları gibi nice tutkular anlatıldığını bilmezlikten gelip, beiki de hâlâ kendisini «büyük tutkuları anlatan sinemacı» gösterme düşüncesini güdüyor.. (Senaryo: Bülent Oran — Görüntü: Cahit Engin — Müzik: Metin Bükey — Beste: İsmet Nedim)

O «TARKAN». 1964'de «Hayat Kavgası» (Artist Film) ile sinemaya geçtiğinden beri kendisine ısmarlanan oradan buradan anarlanmış konulan anlatmanın dışına ender çıkabilen genç yönetmen Tunç Başaran, «Murtaza» (1965) deki dikkate değer çalışmasına bir daha dönemeyecek gibi.. «Tarkan» Başaran'ın 1967'de çektiği «Kara Davut» " paralelinde sıradan bir serüven filmi.. Hun İmparatoru Attilâ'nın akıncısı Tarkan'la köpeği Kurt'un, savaş tanrısı Mars'ın kılıcını elde edip Attilâ'yı dünyaya egemen kılmak için Romalılar ve Vandallarla çarpışmalarını anlatıyor.. Yazar-çizer Sezgin Burak'la Başaran'a sormak gerek: Bu Çin tipi sarkık bıyıklı, uzun takma saçlı kötü bakışlı Türk kahramanını hele hele o sıradan Hun İmparatorunu da nereden bulup çıkarmışlar acaba «Tarkan» her haliyle kötü, gülünç bir film.. (Senaryo: Sezgin Burak — Görüntü: Necati ilk taç)

O «YUSUF İLE ZÜLEYHA». Bu da geniş ekran çekilmiş renkli bir Türk- İran ortak yapımı.. Muharrem Gürses'in keDdine özgü stiliyle 1965'te yaptığı ve Yusuf Sezgin'in oynadığı «Hazret-i Yusuf'un Hayatı» adlı kordelâya göre de daha zayıf, vücut, göğüs teşhiri, danslar, göbekler gibi «iş unsurlarına da fazlaca yer vermiş bir «üstün-yapım>'. İran'lı vöneimcn İsmail Kuşan'a Mehmet Bozkuş teknik direktör, Türker İnanoğlu da «Sii-pervizör» olarak yardımcı bulunmuş ve bizim seyircinin nelerle şartlandırıldığını onlara da anlatıp geri kalınmamasını başarmışlar.. Filimden İran sinemasının teknik olanaklar ve stüdyo yönünden bizden ne kadar ilerde bulunduğunu da anlamak mümkün.. Ama bir de şu Cüneyt Arkn'a ellerini göğse açınp tanrısına sığınarak Hz. Yusuf pozlarında rüya tâbir ettirme numaralan yok mu?. (Görüntü: Mahmut Kuşan — Müzik: ismet Nedim)

■ p Sancioğlu'nun müzik
ötern» lerinden apartma
ve «Aç Kurtlar»ı bek-
niyetli gözükten bir yö-
n böyle bir çalışmaya
Haydar Turan — Sc-

■ kaygısı gözetmeden
hısı çekilen 1965'lerde
ren çingeneler furya-
rez, 65); «Çamaşırcı
66) ve «Altın Küpe-
mi oynatıyor.. Erk-
filmdeki tutkuları
de hâlâ kendisini
ni güdüyor.. (Se-
Metin Bükey —

■ sinemaya geç.i-
mış konuları an-
aran, «Murtaza»
gibi.. «Tarkan»
an bir serüven
Kurt'un, savaş
kılmak için Ro-
Sezgin Burak'la-
ima- saçlı kötü
orunu da nere-
ünç bir film..

■ renkli bir
filiyle 1965'il;
«atı» adlı kor-
ekler gibi «iş
yönetmen
glu da «sü-
şartlandı-
ruden İran
dar ilerde
n'a ellerini
lir ettirme
Nedim)

A İLE BOYU DEVRİM'CİLİK

Bülent HABORA

«» oca Cola'nın dev reklâmlarıyla atbaşı gitmeye başladı
artık bizdeki devrimcilik. Nereye baksanız «devrim»,
rimcilik», «devrimler»... Kişi artık neredeyse «patlı-
cansız su» isteyen adam gibi «devrimsiz su» isteyecek,
mış kişilere ya. da daha doğrusu doğruyu yazanlara
m yok, ama örneğin «genç sinemacı»lar gibi olanlara da
karşıyım. Arka arkaya okudum «genç sinema»nın dokuz ve
-ncu sayılarını. Okudum ve üzüldüm «devrimciliğin»
genç; sinemacılarca nasıl görüldüğüne. Çelişkilerle, suçla-
malarla ve yanlışlarla dolu «devrimci sinema dergisi» olan
* reic sinema»,
e ki:

-i.KIN DİLİ

Halkın adına, emekçilerin adına savaşanlar herşeyden ön-
halkın anlayacağı bir dille yazmak zorundalar... Emek-
r adına savaştıklarını iddia edenlerin yazılarından bazı
:- eri okuyalım :

Cysa resim yapmaz, yazı yazmaz, futbol oynamaz, film
f-nez yirminci yüzyıl insanı. Beğenileri koşullandırmış-
Kimlerce; ben pek yaygın bir terimle diyeceğim «kül-
r emperyalizmi»nce. İstenmez sanatların yığınlarına ulaş-
-ısı. Ulaşması şu anlamda, yığınların sanatta etken duru-

SİNEMATEK

ma gelmeleri. İstenmez, çünkü oyun bozulur sonra (Y. Barokas, Basit Sinema, genç sinema s. 10, sf. 1) «Belli bir azınlığın yeterli yaşam olanaklarını elde edemediği sınıflı toplumlarda, özgürlük, kişisel halkların dengeli dağıtımı, varlıkla ∞ arasındaki uyumun gerçekleştirilmesi, kişinin özüne yabancılaştırmazlığı sorunları «Özlenen Gelecek» olmaktan çıkıp, insanın insanlığına karşı gerçekleştirilen ihanetin son bulması, özüne yabancılaşan kentsoylu aydının, kültürünü yadsıyıp, yeni topluma geçişte temaddi güç olduğuna inandığı emekçiye, onun yabancılığın ulaştırıp, devrimci eyleme itmesi ile mümkündür. (V. Atayman, Genç Sinema'nın Yarını, genç sinema, s. 9 sf. 8).

Sadece iki örnek aldık. Şimdi Tanrı aşkına söyleyin : Okuma yazma bilen Türk halkının yüzde kaçını anlar yukardakileri?

MEKTUPLARLA TÜRKİYE'Yİ ÖĞRENMEK

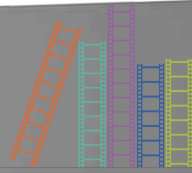
Daha Türkiye'deki «mesele»yi kavramadan çıkıyor ortaya «genç sinema»cılar.

«Genç Sinema'nın Anadolu dağıtımı 62 ilde 1400 adetti* şimdilik. Bu dağıtımın hemen ertesinde gelen mektuplardan Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğü ve savaşımıza katılmaya hazır olduğunu görüyoruz. «Genç Sinema'dan, genç sinema, s. 10, sf. 2)

Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğü mektuplardan anlamak, savaşa katılmaya hazır olduklarını mektuplardan anlamak *bir* *râz* acıdır «halk için savaşmalar» adına. Ya Allah saklasın hiç mektup gelmeseydi?

HEM KAHROLSUN, HEM DE YAŞASIN KAPİTALİZM

Yeşilcam'a, kapitalizme satılmamak gibi «cart<urt>lar ortaya çıktıktan sonra «Eskişehirli genç sinemacılar hayat hikâyeleri»yle kendi kendilerini tekzip etmeleri acıdır.

SİNEMATEK

oyun bozulur sonra
nema s. 10, sf. 11
inaklarını elde edebi-
sisel halkların dengi-
yumun gerçekleştiril-
ığı sorunları «Özle-
insanlığına karşı gi-
barıcılıktan kentsoy-
topluma geçişte tek-
onun yabancılığın
ile mümkündür,
genç sinema, s. 9

■ ■ a söyleyin : Oku-
içi anlar yukarda-

çıkıyor ortaya

de 1400 adettir
slen mektuplar-
sömürüldüğünü
rüyuyoruz. «Gene

imürüldüğüm.
jzir oldukları-
için savaşı-
reseydi?

MİZM

«t-curt»larla
i nemacıları
etmeleri del

«1967 U'nin ortalarında henüz pek az tecrübeye sahip olan
iki genç sinemacı ellerindeki hurda 16 mm. lik alıcı ve
TÜCCARLARDAN TEMİN ETTİKLERİ BİRKAÇ BİN LİRAYA
(ben büyük harf yazdım) kendi güçlerini katarak Eskişe-
bir bölgesinde renkli REKLÂM FİLMİ (ben büyük harf
yazdım) yapımına giriştiler. İki aylık insanı kahreden mü-
âfâfının sonunda, oniki dakikalık renkli reklâm filmi,
şehirin en işlek yerinde her gece üç kez olmak üzere onbeş
gün süre ile halka ücretsiz gösterildi.» (M. Özer, Eskişe-
nirli Genç Sinemacıların Dünü, Bugünü, Yarını, genç si-
nema. s. 10, sf. 3)

1) 1968 ortalarında bile pek az tecrübeye sahip olan bu
»iç sinemacılar, 1967 Hisar Yarışmasına iki filimle katılı-
klar, fi nale kalıyorlar ve arkasından çöküyorlar, maddi
ımdan tabii.

2) Ve arkasından kapitalizm geliyor yardıma. Tüccarlar-
dan temin edilen birkaç bin lirayla reklâm filmi çekiliyor,
Hem de iki aylık kahredici bir mücadelenin sonunda oniki
dakikalık bir reklâm filmi. Ve bu devrimci mücadele ürü-
ü halka ücretsiz gösteriliyor,
Peki nerede şu «kapitalizme satılmamak» efsanesi?

AĞALARA ALKIŞ TUTMAK

Genç sinemacılar okuyucularını, seyircilerini bile eğitme-
miş. İşte bir genç sinema okuyucu - seyircisinin yazısın-
dan bir - iki cümle :

«Böylece sinema ağası bu amme hizmetini kendi gönlünce
on sene sürdürmüştü. Biz böyle ağaları bütün gücümüzle al-
kışlarız.» (M. Yalçınkaya, Sinema Ağalarına Sesleniyorum,
genç sinema, s. 10, sf. 4)

Ağas ağadır. Ve dünyanın hiçbir yerinde alkışlanacak ağa
yoktur. Gerçekten bir sinema ağası çıkıp amme hizmeti
yapsa, bu alkışlanacak bir davranış değildir. Öyle olsa, her-
kes Vehf>i Koç'a alkış tutar.

TARDIMA DAYANAN DEVRİMCİLİK

Devrimcilik yardımla değil, dayanışmayla yürür.

«Fakat bu 1300 lirayı bulmak bile meseledir. Borç - hûtç bulduk diyelim 1300 lirayı. Yaptık filmimizi. Hiçbir yerden kendisini kurtaracak kadar bir gelir sağlayamayacaktır bu film şimdilik. Yeniden borçlanıp ikinci filmimizi de yaptık diyelim. Ama artık üçüncüde bize kimse borç vermez. Zengin de değiliz malımızı - mülkümüzü satalım. İlerde bir çözüm yolu bulunacaktır mutlaka. Ama bugün için tek çıkış yol şudur. Devrimci kuruluşların yapacakları yardım. Bekliyoruz onlardan bunu.» (O. Ertuğ, Genç Sinemacı Filmini I Nasıl Yapıyor, genç sinema, s. 10, sf. 11)

Zaten maddi olanakları eksik olan devrimci kuruluşlaraan,11 «Anadolu sinemaseverlerinin ne derece sömürüldüğünü» bi-1 le mektuplardan anlıyanların yardım istemesi üzücüdür. I Hadi diyelimki, her iki ayda bir 1300 lira verdi devrimci I kuruluşlardan biri. On bir yılda 7800 lira para gidecek ve I çıka çıka ortaya 6 tane oniki dakikalık film çıkacak. Oysa I devrimci kuruluşların gerçekten önemli görevleri var, on- lara harcamaları gerekir üç - beş kuruşlarını.

Sonra hiçbir devrimci kuruluş korkuyla çalışan genç sine- I macı'ya yardım etmek zorunda değildir :

«Genç Sinema'cı ... Filmini kuşku ile çeker, «ya yakala- nırsam, kameramı elimden alırlarsa» diye.» (Y. Barokas, Basit Sinema, genç sinema, s. 10, sf. 121)

Düşünün bir kere, devrimci kuruluş makineyi ve filmi alıp veriyor genç sinemacı'ya. Ve genç sinemacı bir greve gidip filim çekiyor. Makineyi aldıklarını düşünün tam o sırada. ce

Günah değil mi devrimci kuruluşun parasına? Yahut da makineyi kaptırmadan geri geliyor genç sinemacı. Soruyor- lar: «N'aptın?» «Valla korktum, makineyi alacaklar di- ye», diyor genç sinemacı. «Onun için pek çekemedim.» Ya- < d] zık değil mi?

Devrimci olmak biraz cesaret işidir.

a yürür.
seledir. Borç - hâre
mizi. Hiçbir yerden
ğlayamıyacaktır bu
filmimizi de yaptık
borç vermez. Zen-
lüm. İlerde bir çö-
*gün için tek çıkar
«iari yardım. Bek-
: Sinemacı Filmini

SUÇ İMALATHANESİ

Suçlamak. Sanki herşeyi, herkesi suçlamak genç sineman-
m.n görevi.

«Dedik Sitrémaîck'ie sendikalı emekçilere indirim yapılsın;
öğrencilere, üye eşlerine yapıldığı gibi. Çoğu dedi ki — sırf
sinematek ilgilileri değil — «ne anlar işçi bu filimlerden».
Demek iki tür filim varmış, gerisi fasa fiso — sonra bil-
mez ki frar.sızcayı, İngilizceyi — oysa bence iki dil var yer-
yüzünde : patron dili, emekçi dili: Değil mi ya; nasıl anlı-
yor kentsoylu sinematek üyesi Rus, Macar, Çek filimlerini.
— Hor görme emekçiye, sinemadan anlamaz diye —, hor
gör yüksek öğrenim göremez, kitap okuyamaz diye; son-
ra bağır : «İşçi, köylü meclise». (Y. Barokas, Basit Sine-
ma, genç .sinema, s. 10, sf. 11-12)

1) Sanmıyorum Sinematek ilgililerinin ve başkalarının
<re anlar işçi bu filimlerden?» dediğini.

2) Ayrıca şu da bir gerçek ki, değil belli bir eğitimden
geçmemiş işçiler, Sinematek'e gelenlerin büyük bir çoğun-
luğu da; oynanan filimlerin bir kısmını anlamamıştır. Ö-
-eğin Godard filan oynamıştır Sinametek'te. Y. Barokas
=/nı yazısında şunları da der : «...sinemada yeni dalgalar,
pek çok kimse anlamaz örneğin.»

û) Ve bir genç sinemacı eğer devtimciyse bir takım kü-
çük oyunlara girmemelidir. Kim diyor işçi yüksek öğrenim
göremez, kitap okuyamaz diye?

4) Ve T.İ.P.'nin sloganıyla da alay etmek tek kelimeyle
«ayıp»tır.

SONUÇ :

Gerçekten kâğıdının rengiyle, biçimiyle güzel bir dergi
«genç sinema». Ama biraz da yazılarının içeriğine dikkat
etmeli genç dostlarımız. Hele hele, kendilerini devrimci say-
dıklarına göre cesur olmalıdırlar.

SİNEMATEK

Türk Sineması Yönetmenleri : 2 FEYZİ TUNA

- 1) «Sinema c
başlamış c
- 1) Sanırım 1
filmini çek
verliğin d
Bütün ka
duğu ilgi
filmin re
izlediğim
miştim. D
10 yıl so
ceye kad
için hazı
- 2) Türk sin
dunuz?
gerçekle
- 2) Türk sin
Aşındırn
Birçoğu
«meslek
girebilir
ama be
Sorunuz
KAKLA
da ne c
asıl so
tirmeyi
meslek
çalışıyo
- 3) Yönetr
cek ba
rinizi
- 3) İlk fil

- 1) «Sinema düşüncesi» sizde nasıl ve hangi yıllarda başlamış oldu?..
- 1) Sanırım 1952 yılıydı. Halk film ekibi «BOŞ BEŞİK» filmini çekmek için Söke'ye gelmişti. Aşırı sinemaseverliğin doğal itilimiyle çekimi izlemeğe koyuldum. Bütün kasabanın çalışma süresince oyunculara duyduğu ilgi yerine beni, yaptığı iş itibarıyla etkileyen filmin rejisörü Baha Gelenbevi olmuştu. Çalışmayı izlediğim ilk çekim gününün sonunda kararımı vermiştim. Dünyada yapabileceğim tek iş sinemacılıktı. 10 yıl sonra set işçisi olarak fiilen sinemaya girinceye kadar sadece bunu düşündüm, kendimi bunun için hazırladım...
- 2) Türk sinemasına girerken neler yapmağı düşünüydünüz? Yapmak istediklerinizi ne dereceye kadar gerçekleştirdiniz?..
- 2) Türk sinemasına katılmakta büyük güçlükler çektim. Aşındırmadığım rejisör kapısı kalmadı diyebilirim. Birçoğu belki de hatırlamaz sanırım. Bu yüzden de «meslekte neler yapabilirim» yerine «nasıl mesleğe girebilirim» endişesi ağır bastı. Başkalarını bilmem ama benim için önemli olan SİNEMA YAPMAKTI. Sorunuz benim için ikinci filmim olan «YASAK SOKAKLAR» dan sonra geçerlilik kazanıyor. «Kazandı da ne oldu?» diyeceksiniz? Hiç!.. Kısaca benim için asıl sorun başladığımdan beri değişmedi. Gerçekleştirmeyi kurduğum projeler yerine yedi senedir halâ meslekte kalmak, ilk darbeye kenara atılmamak için çalışıyorum..
- 3) Yönetmenlik çalışmalarınızda sizce aşama sayılabilecek bazı dönemler, ya da birbirinden ayrı eğilimlerinizi ortaya koyan bölümler var mıdır?..
- 3) ilk filmim «AŞKA SUSAYANLAR» uyandırdığı yan-

- 1) «Sinema düşüncesi» sizde nasıl ve hangi yıllarda başlamış oldu?..
- 1) Sanırım 1952 yılıydı. Halk film ekibi «BOŞ BEŞİK» filmini çekmek için Söke'ye gelmişti. Aşırı sinemaseverliğin doğal i t i l i m i y l e çekimi izlemeğe koyuldum. Bütün kasabanın çalışma süresince oyunculara duyduğu ilgi yerine beni, yaptığı iş itibariyle etkileyen filmin rejisörü Baha Gelenbevi olmuştu. Çalışmayı izlediğim ilk çekim gününün sonunda kararımı vermiştim. Dünyada yapabileceğim tek iş sinemacılıktı. 10 yıl sonra set işçisi olarak fiilen sinemaya girinceye kadar sadece bunu düşündüm, kendimi bunun için hazırladım...
- 2) Türk sinemasına girerken neler yapmağı düşünüyorsunuz? Yapmak istediklerinizi ne dereceye kadar gerçekleştirdiniz?..
- 2) Türk sinemasına katılmakta büyük güçlükler çektim. Aşındırmadığım rejisör kapısı kalmadı diyebilirim. Birçoğu belki de hatırlamaz sanırım. Bu yüzden de «meslekte neler yapabilirim» yerine «nasıl mesleğe girebilirim» endişesi ağır bastı. Başkalarını bilmem ama benim için önemli olan SİNEMA YAPMAKTI. Sorunuz benim için ikinci filmim olan «YASAK SOKAKLAR» dan sonra geçerlilik kazanıyor. «Kazandı da ne oldu?» diyeceksiniz? Hiç!.. Kısaca benim için asıl sorun başladığımdan beri değişmedi. Gerçekleştirmeyi kurduğum projeler yerine yedi senedir halâ meslekte kalmak, ilk darbede kenara atılmamak için çalışıyorum..
- 3) Yönetmenlik çalışmalarınızda sitzce aşama sayılabilecek bazı dönemler, ya da birbirinden ayrı eğilimlerinizi ortaya koyan bölümler var mıdır?..
- 3) ilk filmim «AŞKA SUSAYANLAR» uyandırdığı yan-

SİNEMATEK

kılara rağmen gerek konu ve gerekse çekim anlayışı açısından dış etkilere fazla açık, amatörce hazırlanmış bir filmi. Profesyonel çalışma ile asıl ilgim «YA-SAK SOKAKLAR» ile başladı. Bu yakınlık — ki doğrusu da budur — o filmimden son filmime kadar artan ölçüler içinde devam etti. Şimdiye kadar yönetmen olarak kalıcı, en azından beni tatmin eden bir tek film yapamadım. Filimlerimin birkaçında seve- rek, içten çektiğim bazı bölümler oldu. Ama bütün- lerinden öylesine rahatsızım ki; 7 filmimden hiçbirini tekrar seyretmeye tahammül edemem...

- 4) Türk sinemass'm dış pazara çıkarmak konusunda, kendi başınıza neler yapabileceğinizi düşündünüz mü?..
- 4) Sinemamızın gelişmesi için dış pazara çıkmak, ke- çinilmaz bir zorunluktur. Zorunluktur ya, bu nasıl gerçekleştirilebilir onu bilmiyorum. Hele sorun «kendi başınıza.....» haline getirilince verilecek ce- vap; şimdiye kadar olduğu gibi olacaktır. Yani : HİÇ!...

YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM (1969)

5) Sinem- gi içi

5) Halit karşı- le — kiye kayb- miliy rak bakı- yışın- siner- şartı

-■ekse çekim anlayışı

amatörce hazırları-
a ile asıl ilgim «YA-

t yakınlık — ki doğ-
1 filmime kadar ar-
ındiye kadar yönet-
iri tatmin eden bir I
b birkaçında seve-
'oldu. Ama bütün- I
■' İmimden hiçbir- I
femem...

rmak konusunda,
*i:i düşündünüz

ra çıkmak, ka
ya, bu naşı
Hele sorun
e verilecek ce-
raktır. Yani :

© DEVLERİN İNTİKAMI (1967)

- 5) Sinema düşüncenizde milliyetçiliği nereye kadar çiz-
gi içinde bırakıyorsunuz?..
- 5) Halit Refiğ'den daha iyi anlatamıyacağıma göre onun
karşılığının bir bölümü — Refiğ'in de müsaadesiy-
le — benim de cevabım olsun: «.....Bugün ise Tür-
kiye Batı'nın ve Doğu'nun büyük devletleri arasında
kaybolmak tehlikesi ile karşı karşıyadır. Türkiye'de
miliyetçilik hareketi ancak bağımsız bir toplum ola-
rak varlığımızı korumanın bir ifadesidir. Bu açıdan
bakıldığında Türk sinemasındaki miliyetçilik anla-
yışını da, son derece iyi teşkilâtlanmış güçlü yabancı
sinemalar karşısında Türk sinemasının var olması
şartlarını araştırmaktır.....»

- 6) Doğu ve Batı ortasındaki Türk insanını sinemada vermek gerekirse sert çizgilerle bu insan nasıl tanımlanabilir?..
- 6) Böyle bir projeyi yapma imkânı bulabilirsem, birlikte nasıl tanımladığıma bakarız.
- 7) Yapımda, gerek yapım başlamadan önce, gerek yapım sırasında veya yapım bitiminde sizi en çok engelleyen nelerdir?
- 7) Soru «engellemeyen nelerdir» şeklinde olsa idi, daha kolay ve kısa karşılık verilebilirdi. Gene de bir cevap isterseniz derim ki; Türk sinemasında filim çekimi rejisör adına baştan başa manialarla dolu bir pentatlon parkurunda koşmaktan zordur.
- 8) Son yıllarda Türk sineması'nı türlü uçlara çeken düşünceler yayıldı. Bu düşüncelerin sinemamıza yararlı olan ve olmayan yönlerini açıklar mısınız?..
- 8) Konuyu bir senteze vardıracak güçte bulmuyorum kendimi. «BEKLEYEN VE GÖREN» sinemacı olmak daha uygun geliyor bana.
- 9) Gerçek Türk sineması'nın doğuşunda yeni bir yönetmenler kuşağının ortaya çıkması sizce zorunlu mudur?..
- 9) Durun durun, pek iyi anlayamadım. Bizim sinema sahte Türk sineması mı ki, gerçeğinin doğuşu söz konusu oluyor?.. Tutun ki öyledir: Peki ama ekonomik, sosyolojik ve politik ortam değişmedikçe yeni bir yönetmenler kuşağı eskisinden farklı ne yapabilir?..
- 10) 1950/60 dönemi ile, 1960/70 dönemi yönetmenleri arasında bir ayırım yapmak gerekirse, ikinci dönem başarıya ulamış mıdır?..
- 10) 1950/60 dönemi, 1960/70 döneminin temeli sayılabilir ama ikinci dönem her şekliyle birinciye kuşkusuz ağır basmaktadır.

SINEMATEK

basında sinema

AMERİKAN SİNEMASI ÜZERİNE

«Kanserli bir hasta tasavvur ediniz. Görünüşte sağlam, güçlü kuvvetli. Fakat hastalık bünyesine yuvalanmış. Onu içten kemiriyor. Bir gün gelecek, hasta kurumuş asırlık bir çınar gibi devrilevierecek. İşte Hollywood'un bugünkü durumu.»

Bu sözler, Fransız sinemasının yeni dalgacı rejisörlerinden Roger Vadim'e ait. Hollywood'da üç film yapmış Vadim. Çeşitli artist ve prodüktörlerle çalışmış. Amerikalı bir artistle evlenmiş: Jane Fonda'yla. Ve neticede Vadim, Amerikan sinemasının girdisini, çıktısını iyice öğrenmiş. Şimdi bir çeşit bıkkınlık ve tiksinti içinde konuşuyor.

SAATTE İKİ CİNAYET

Vadim'e göre bu çöküntüye, Amerikan toplumunun geçirdiği buhran sebep olmuştur. Bir kere Hollywood'u kuşatan üç milyonluk Los Angeles, Amerika'nın New York'tan sonra en çok suç işlenen şehri. Burada saatte ortalama iki cinayet işleniyor. Soygunculuk ise daha harcıâlem bir konu. Polis kayıtlarına bakılırsa Los Angeles'te her on dakikada bir soygun oluyor.

Aşağı mahallenin ıpsız sapsızlarıyla başa çıkamayan polis, çareyi, Beverley Hills, Bel Air gibi tepede kalan artist mahallesine giriş çıkışı kontrol altında tutmakta bulmuş. Nere-

SİNEMATEK

deyse yukarı mahalleye her girenden pasaport soracaklar. Buranın aylık kiralari 15 000 lirayı bulan lüks villalarını gece, gündüz polisler korur. Hollywood'un zengin mahalleleri arasında yaya dolaşmak yasaktır. Polis birini yürürken gördü mü. hemen yakasına yapışır. Hüviyet sorar, sabıka araştırır. Eğer üzerinde 500 liradan daha az para varsa, bu kadarı bile yaya dolaşanın şüphe uyandırıp karakola götürülmesi için yeter sebeptir.

Roger Vadim, geçen yıl Maurice Chevalier'nin de başına böyle bir olayın geldiğini söylüyor. Sanatçı bir sabah otelinden çıkmış, sakın sakın yürüyormuş. Polisler hemen yolunu kesmişler. «Otelinize dönünüz,» demişler. Maurice Chevalier'nin hüviyetini gösterip, «Ben her sabah yürüyüş yaparım,» demesi para etmemiş. Adamcağız hayretler içinde; dayanamayıp sormuş: «Bu memlekette yürümek suç mudur?» «Yoo!» demişler, «Değildir. Ama daha makul bir sebep göstermeniz gerekir...» «Daha makul bir sebep mi?» «Evet. Yürümeye değil, ama meselâ köpeğinizi gezdirmeye çıkmış olabilirsiniz.»

Böylece Maurice Chevalier, Hollywood'da insana değil, köpekli insana imtiyaz tanıdığını öğrenmiş,

«Hollywood'da normal bir sigaraymış gibi, esrarlı sigara ikram edildiğini çok gördüm,» diyor Roger Vadim... «Olmayacak yerlerde: Bir partide, mükellef bir ziyafette, bir lokantada... Bizim akşamları birer kadeh içki içmemiz gibi orada esrarlı sigara içilmesi normal.»

Hollywood'da yaşayanların hayatma gelince... Fransız rejisörüne bakılırsa o da başlı başına bir âlem. Öteden beri herkes yalnız İngUizlerin asalete meraklı olduklarını sanır. Oysa, «Siz gelin de Hollywood asillerini görün» diyor Vadim. «Oradaki yapmacık, özenti kibarlığa acaba dünyanın neresinde rastlanır? Birçokları sadece hayatta muvaffak olmuş kimselerle görüşmeyi prensip edinmiştir. Bir davet yaptılar mı, yalnız meşhurları çağırırlar.

«SONUNDA BİZ DE KAÇTIK»

«Neticede, karımla baktık olmayacak, biz de Hollywood'u

:rk edip, 3 km. ö
İlk. Şimdi burada
• dönüp de bakm

Roger Vadim
sinemayı etkilediğ

«1960 yılında
patlıyordu. Televi
aç kalacaktı sank
runa yeni bir güç
erinde televizyon
*.a;ta birer sinem
•.anati dokuz yıl
iamı çöktü. Üç,
dn eşğine sürük
■ az geçildi. Kriz
lumbia. Paramoi

«Gündelik 1
riştikleri filim i
Buna ben de çok
yordu. Şirket g<
den beş dakika >

»arımı benim gc
rası gelip alaca
Lnce. «Usul bu,

«iki yıl ön
:aşı şirketleri
-unda genç bir
d. Netice ne ol
genç, cesur pro
uyorlar. Ne va
nuş. Onlarla b
11 000 KİŞİ Sİ

«Er geç b'
bm 11 000 akt
1| on rejisörü,

SİNEMATEK

port soracaklar. Bu-
ks villalarını gece,
mahalleleri arasın-
ırırken gördü mü,
nka araştırır. Eğer
f:u kadarı bile ya,ya
-mesi için yeter se-

'mer'nin de başma
ir sabah otelinden
ten yolunu kesmiş-
Caevalier'nin hüvi-
arın ı,» demesi pa-
anamayıp sor-
«Yoo!» demişler,
«niz gerekir...»
değil, ama nis-
ana değil, kö-

esrarlı sigara
«Olmaya
bir lokan ta-
libi orada es-

Fransız re-
tn beri her-
ur. Oysa,
«Orada-
ide rast-
iimselerü
yalnız

iyvvood'u

terk edip, 3 km. ötedeki Malibu kıyılarına, inmek zorunda kal-
dık. Şimdi burada ister mayo ile, ister yalınayak dolaşırız, kini-
me dönüp de bakmaz bile.»

Roger Vadim, işte Hollywood'daki bu bozuk düzen gidişin
sinemayı etkilediğini, onu körlettiğini iddia ediyor:

«1980 yılında Hollyvvood'da herkesin televizyondan ödü
pathyordu. Televizyon, sinemayı öldürecek ve bütün bu çevre
aç kalacaktı sanki. Halbuki aksi oldu. Televizyon, sinema ala-
nına yeni bir güç aşıladı, yeni bir müşteri zümresi sağladı. Ev-
lerinde televizyonla büyüyen nesiller, belirli bir çağa gelince
hasta birer sinema seyircisi oldular. Böylece Hollywood'un sal-
tanatı dokuz yıl daha devam etti. Sonra birden, sırça köşkün
damı çöktü. Üç, beş ay önce en büyük şirketler büyük bir kri-
zin eşiğine sürüklendiler. Bir kalemde 250 filim teşebbüsünden
vaz geçildi. Kriz geçiren şirketler ise, en büyük bilinenler: Co-
himbria. Paramount, MGM gibi devler...

«Gündelik hayatlarında israfa alışmış olan şahıslar, gi-
riştikleri filim işinde de aynı derecede hovardalık ediyorlar
Buna ben de çok yakından şahit oldum. Karım bir füim çeviri-
yordu. Şirket geldi seti, Malibu plajı kıyılarına bakan evimiz-
den beş dakika ötede bir çiftlik binasına kurdu. Ama sabahları
karımı benim götürüp getirmemi yasak ettiler. Stüdyonun ara-
bası gelip alacak, akşam da o, eve bırakacaktı. Nedenine ge-
lince, «Usul bu,» dedüer. Aslında bu bile lüzumsuz bir masraftı.

«İki yıl önce benim pek beğendiğim bir senaryo, belli
başlı şirketleri sıra ile dolaştı. Kimse senaryoyu tutmadı. So-
nunda genç bir prodüktör çıktı. Her şeyi.göze alarak filmi yap-
tı. Netice ne oldu bilir misiniz? Milyonlar kazandı. Şimdi zeki,
genç, cesur prodüktörler dev şirketlerden daha çok kazanç sağ-
lıyorlar. Ne var ki Hollywood, temellerini devlerin sırtına kur-
muş. Onlarla beraber Hollyvvood da sallanıyor.

49 000 KİŞİ SOKAĞA DÖKÜLECEK

«Er geç bu muazzam hayal makinesi çökecek ve onu işle-
ten 11 000 aktör, 20 000 teknisyen, 2 300 sinema, 1 500 televiz-
yon rejisörü, 2 000 senaryo yazarı, 260 prodüktör, kısacası

arızî figüranlar hesaba katılmazsa, yaklaşık olarak 40 00u kişi sokağa dökülecek.

«Bugün artık sinemanın kaderi Hollywood'a bağlı degi. Uyanık kimseler yavaş yavaş bu çevreden uzaklaşıyorlar. Ne iv York'ta kurulan stüdyoların sayısı her gün artıyor. Paul Nevi man bile Hollywood sisteminden vaz geçti. Tası tarağı toplayıp göç etti.

«Şimdi hâlâ Los Angeles yollarında Hollywood istikametine oto - stop yapan kızlar görürsünüz. Bunların hepsi de gelecekte bir Marilyn Monroe, bir Ava Gardner, bir Liz Tavior olmanın hayaliyle yaşarlar. Onlara boş hayaller peşinde koştuklarını, bugün yeni bir ismi şöhrete ulaştıracak güce ve imkâna o çevrede kimsenin sahip olmadığını nasıl söylemeli? Onlara nasıl anlatmalı ki, artık Hollywood eski Hollywood değildir...» 23 Ekim 1969 tarihli HAYAT'dan

Kurucusu :

® Hayri CANER

Sahibi, Sorumlu Yönetmeni:

® Selim Sabit PÜLTEN

Genel Yayın Yönetmeni:

® Ferhan BOZKURT

AKADEMİK
SİNEMA

Telefon :
270133

Yönetim Yeri :Babıâli, Ankara Caddesi 66 İSTANBUL

Basıldııı Yer ACAR MATBAASI. Telefon : 276640

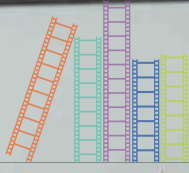
Basıldııı nün 8/11/1969

Kapak fotoğrafı : • YASAK SOKAKLAR.

S. Güney - S. Güner

• DEVLET FİLM ARŞİVİ.

Orjinal negatif bölümü.

SİNEMATEK

**YAYINLARINI
OKUYOR
MUSUNUZ ?**